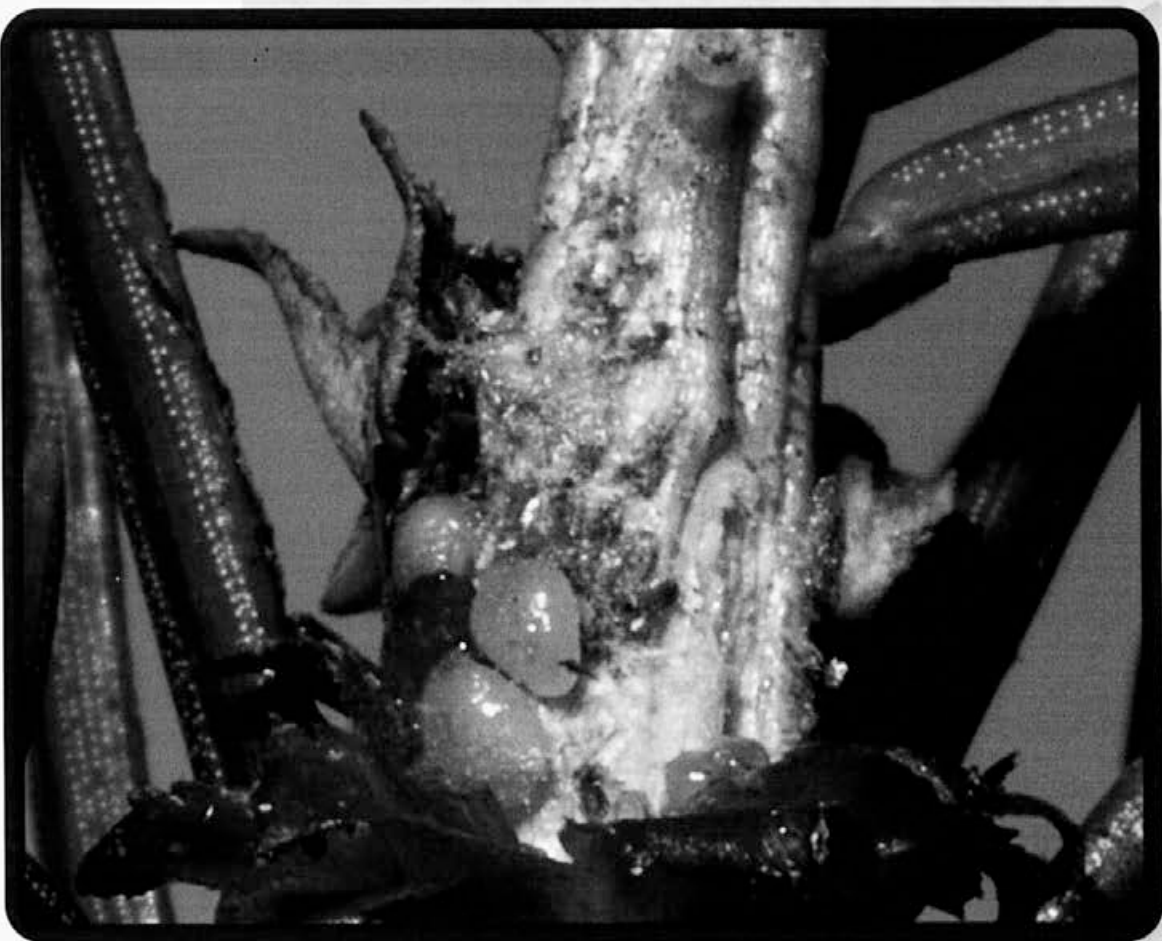

letnik CVIII - leto 2006

3

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

Boris Seražin: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v marcu
Miran Starovasknik: Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v marcu
Alenka Jurić: Veterinarski nasveti za mesec marec

BOLEZNI ČEBEL

Aleš Gregor: Zatiranje varje v čebelji družini s sredstvom na bazi timola — apiguardom

ČEBELJI PRIDELKI

Andreja Kandolf: Aplikativna raziskava (nadaljevanje)
Romana Rutar, Marinka Kregar: Pelodna analiza vzorcev medu v Sloveniji — lipov med
Milan Meglič: Skrb za kakovost se začne spomladi
Andreja Kandolf: Kontrola kakovosti medu
Uredništvo Slovenskega čebelarja: Problematika zaštite slovenskega medu je bila na dnevnem redu zasedanja Državnega zbora Republike Slovenije

Andreja Kandolf: Čebelarji, izrabite možnost brezplačne analize svojega medu!

MEDOVITE RASTLINE

Janez Gregori: Koledarji cvetenja in njihovi predhodniki
Franc Šivic: Ali bo smreka letos medila
Trajče Nikoloski, Peter Ribič: Vrbe in navadna leska

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Boštjan Noč: Po regijskih posvetih!
Lucija Poljanšek: Ambrosius' ples 2005
Ludvik Kramberger: 30 let Čebelarstva društva Radenci
Viktor Zadravec: Novogoriški čebelarji smo obiskali prijatelje

Anton Tomec: Kmetijska inspekcija opravila nadzor nad izvajanjem uredbe 2005

V SPOMIN

MALI OGLASI

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

65 *Boris Seražin:* Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in March
68 *Miran Starovasknik:* The Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in March
71 *Alenka Jurić:* Veterinary's Advice for March 2005

BEES' DISEASES

72 *Aleš Gregor:* Varroa Extirpation in Bee Families With Timol-Based Agent - Apiguard

BEE PRODUCTS

75 *Andreja Kandolf:* Applicable Investigation (Continuation)
76 *Romana Rutar, Marinka Kregar:* Honey Pollen Analysis in Slovenia - Lime Tree Honey
78 *Milan Meglič:* Quality Care Starts in Spring
78 *Andreja Kandolf:* Honey Quality Control

Editorial Board: Slovene Honey Protection Problems were on the
79 Slovene State Parliament Session Agenda

Andreja Kandolf: Beekeepers, Take the Free Analysis Opportunity for Your Honey
81

HONEY PLANTS

82 *Janez Gregori:* Efflorescence Calendars and Their Forerunners
83 *Franc Šivic:* Will the Pine Tree Mellow This Year?
84 *Trajče Nikoloski, Peter Ribič:* Willow Trees and Common Hazel Tree

FROM ASSOCIATION LIFE

86 *Boštjan Noč:* After the Regional Consultations
90 *Lucija Poljanšek:* Ambrosius' Dance
91 *Ludvik Kramberger:* 30 Years of the Beekeepers' Association Radenci
91 *Viktor Zadravec:* Beekeepers from Nova Gorica Paid a Visit to Our Friends

Anton Tomec: Agricultural Inspection Exercised Control Over the Decree Performing 2005
92

IN MEMORY OF

SMALL ADS

25. IN 26. MARCA 2006 VABI ČZS NA XXIX. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO PRODAJNO RAZSTAVO V CELJE

Čebelarstva zveza Slovenije bo v sodelovanju s Celjskim sejmom organizirala v **SOBOTO, 25., IN V NEDELJO, 26. MARCA 2006**, dvodnevni **XXIX. državni čebelarški seminar in MEDNARODNO čebelarško prodajno razstavo**. Seminar bo dvodnevni in bo potekal v dvorani **CELJSKEGA SEJMA v CELJU, Dečkova 1**.

SOBOTA, 25. MARCA:

DNEVNI RED SEMINARJA

Ob 8.00: Odprtje razstave

Ob 9.00: Odprtje posvetovanja in pozdravni govorji predsednika ČZS in gostov

9.15 – 9.30: Predstavniki ČZS: Uspehi ČZS v minulem letu

9.30 – 9.45: Lidija Senič: Dozdajšnje delo Čebelarstva svetovalne službe

9.45 – 10.30: mag. Neva Žibrik: Davčna zakonodaja

10.30 – 11.00: mag. Neva Žibrik: Postopek prijave na VURS-u

11.00 – 11.30: Andreja Kandolf: Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – kaj pomenijo za čebelarja

11.30 – 12.00: mag. Malči Božnar: Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – kaj pomenijo za odkupovalca

12.00 – 12.30: Veterinarska uprava RS: Registracija živilskih obratov na VURS-u

12.30 – 13.00: Veterinarska uprava RS: Nadzor VURS-a nad izvajanjem smernic

13.00 – 13.30: Zdravstveni inšpektorat RS: Ključne obveznosti nosilcev živilske dejavnosti

13.30 – 14.00: Pavle Zdešar, Marjan Papež: Izkušnje po prvem letu izvajanja uredbe o podpori pri evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letih 2005 – 2009 za leto 2005.

NEDELJA, 26. MARCA:

9.00 – 9.30: Franc Šivic: Multivizijska predstavitev življenja in dela Antona Žnidaršiča

9.30 – 10.00: Franc Šivic: Predstavitev novosti s čebelarškega kongresa na Irskem

10.00 – 10.30: Franc Šivic: Predstavitev nove zasnove revije Slovenski čebelar

10.30 – 12.30: Dr. Rodoljub Živadinovič: Celovita tehnologija čebelarjenja z nakladnimi panji za doseg visokih donosov medu in zatiranje varoe ter drugih čebeljih bolezni

12.30 – 13.30: Robert Kocijan: Prikaz novosti v čebelarški opremi in načina uporabe brizgalke za oksalno kislino

Razprava in sklenitev posvetovanja.

Referati bodo objavljeni v zborniku.

ČEBELARSKA RAZSTAVA

V dvorani sejma bo organizirana mednarodna prodajna čebelarška razstava. Prijave razstavljalcev sprejema **Celjski sejem** (tel. 03 54 33 206) do 5. marca 2006.

Vstopnina za udeležbo na seminarju je za en dan 1.500 SIT, za dva dni 2.500 SIT. Z vstopnico boste prejeli tudi zbornik referatov. Razstava bo odprta oba dneva ob 8. – 16. ure. Tudi letos bo vhod za obiskovalce skozi glavni vhod na vzhodni strani stavbe.

*Vljudno vabljeni vsi slovenski čebelarji!
Čebelarstva zveza Slovenije in Celjski sejem - Celje*

Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v marcu

Boris Seražin – Rakek

Ta mesec pri čebelah opravimo prva dela. Zdaj je veliko odvisno od naše odločitve, kaj bomo delali pri čebelah. Če delamo tako, kot so nas učili dedje, pustimo do 19. marca čebele pri miru, po tem datumu pa naredimo, kar je treba. Bomo pa

to ni optimalno. Res je, da se vreme do takrat stabilizira in da po tem datumu družini ne moremo narediti prav veliko škode. Po drugi strani pa velja, da se družina, ki ji kar koli manjka, do takrat ne razvija, pravzaprav čaka na čebelarjev poseg. Tako se nam lahko zgodi, da čebele ob prvih pašah še niso dovolj močne za večji donos. Ker čebelarim na med, si prizadevam, da bi bile

čebele vsako leto do 25. aprila dovolj močne za prvo pašo. Takrat namreč na Gorenjskem začne mediti regat, le nekaj dni pozneje pa tudi na Notranjskem. Če so naše družine takrat močne, lahko pričakujemo kar dobro točenje. Donos je velikokrat po 15 kg, od tega pa lahko iztočimo kar 10 kg regratovega medu.

Zaradi tega začnem vsako leto intenzivno čebelariti 1. marca. Ta datum prestavim, če je okoli čebelnjaka še sneg, če pa je ta že skopnel, mi posegov ne prepreči niti slabo vreme. Vsaki družini, ne glede na to, kolikšna je njena zaloga medu, v satni pitalnik dodamo sladkorno pogačo. To naredim tako, da pogledamo, kje je družina, in na tisti strani, kjer je bliže steni panja, odvajamo en sat. Vseeno je, ali je ta meden ali prazen. Če so na njem že čebele, potem ga damo na drugo stran ob gnezdo. Če pa čebel ni, odvajamo toliko satov, da so čebele na satu. Potem ob steno postavimo sat s pogačo in do sata preložimo celotno gnezdo. To naredimo z enim ali dvema premikom. Satov ne trgamo, temveč jih preložimo kar v paketu. Pri tem ni pomembno, ali ima družina zalego ali ne, morda le ocenimo, koliko satov takrat poseda. Ves poseg traja samo dve do tri minute.

In kaj s tem dosežemo? Ker sem družino odprl in v panj dodal nekaj sladkorja, ki ga čebele počasi pobirajo iz pitalnika, začne matica hitro zalegati. To deluje kot blaga paša. Zmotno pa je prepričanje, da sem čebele s tem nakrmil. Ne glede na to, koliko pogače dodam, čebele to razumejo samo kot dražilno krmljenje. In pogača dobro deluje samo takrat, kadar je v panju še dovolj zimske zaloge (ta mesec vsaj 10 kg). Krmljenje spodbudi zaleganje, s tem pa tudi večjo porabo medenih zalog. Čebele jemljejo pogačo od 1. marca do 20. aprila. Slabše družine pojedjo eno, močnejše pa več kot eno pogačo. Poraba na dan je majhna.

Ker semo družine pregledali zelo zgodaj, semo tudi ugotovili, kakšno je njihovo stanje. Presodili semo, koliko zaloge imajo čebele in na kolikšnem številu satov posedajo. Če je oboje odlično (recimo, da posedajo na 8–10 satih), potem z njimi nimamo veliko dela. Če pa se zgodi (in tudi se), da čebele posedajo samo dve ali tri ulice, potem je zdaj pravi čas za izdatno pomoč družini. Ne glede na nizke temperature je pomembno, da ukrepamo. Za ta namen pripravimo penasto gobo v velikosti satov, debeline 5 ali 10 cm. Odpremo panj in iz gnezda zložimo vse sate, ki jih družina ne poseda, namesto njih pa vstavimo peno. Če družina ne zaseda treh ulic, taki družini ne dodamo pogače, saj bi to povzročilo več škode kot koristi. S tem zmanjšamo ohlajanje družine in pomagamo čebelam ogrevati prostor, ki ga posedajo. Na ta način družinam pač pomagamo toliko, kolikor jim sploh lahko.

Sočasno je priporočljivo dodati tudi platenko s cevko in sladkorno raztopino; sam jo po navadi dodam

kak dan pozneje za gnezdo ali pod njega. S tem dosežemo, da imajo čebele sladkor in vodo v gnezdu. Največja prednost tekočine v gnezdu je ob slabem vremenu, ko čebele ne morejo iz panja. V osrednji Sloveniji je to deževno obdobje, na Primorskem pa, kadar piha burja. Če med obdobjem slabega vremena ne ukrepamo, še posebej če je bilo pred tem veliko zalege v panju, so razmere v družini porazne. Izletne čebele kljub slabemu vremenu izletavajo po vodo, vračajo pa se ne. Vsa odkrita zalega je izpita, tako da so v satju samo pokrita zalega in jajčeca. Življenjska moč starih čebel je presahnila in družina je nazadovala. Nevamost, da se pri naših družinah pojavi kaj podobnega, je vse do 1. maja. To preverjeno preprečimo s platenko in cevko. Pomembno je, da čebele vsaj zadržijo obstoječo zalego. Ob slabem vremenu lahko pomanjkanje vode omilimo tudi z dodajanjem sladkorne raztopine v pitalnik; najbolje je, če majhne količine dodajamo vsak dan. Namen tega ukrepa ni povečanje zaleganja, temveč ohranitev zalege tudi ob slabem vremenu.

Spotoma ocenimo, koliko zimske zaloge imajo družine. Družine, ki imajo nedotaknjene vsaj 3–4 sate medu, ne potrebujejo prav veliko nege, za tiste, ki te zaloge ne dosegajo, pa priporočam, da poskrbite takoj po dodajanju pogače (morda kak dan pozneje). Sam jih krmim s toplo sladkorno raztopino in s tem povečam interes za razvoj zalege.

Marca jih tako krmim vsaj 2– ali 3-krat, odvisno od vremena v prvih dneh meseca. Družini približno na vsakih 10 dni napolnim pitalnik (1,3 l). Za krmljenje vedno uporabljam sladkorno raztopino v razmerju 3 dele sladkorja in 2 dela vode. V 50 l končne raztopine je torej približno 35 kg sladkorja. Za marčevske potrebe je to vsekakor preveč, vendar se nam to obrestuje aprila. Zalega potrebuje v začetku malo medu in zato imajo čebele marca kmalu dovolj zalog, čeprav dodajanje sladkorja deluje tudi dražilno in povzroči povečanje zaleganja, kar je cilj. Do konca meseca mora dobro oskrbljena družina imeti vsaj tri lepe sate zalege. Če je matica začela zalegati prvega marca (prej je zalege zelo malo), je morala vsakih 10 dni razširiti zalego za en sat. Odlične družine to delajo brez problemov, večji problem pa je z družinami, ki jih komaj lahko imenujemo tako.

Proti koncu meseca družine pregledamo in znova ugotovimo stanje. Tokrat si lahko vzamemo nekaj več časa, prav veliko več pa ga niti ne potrebujemo. Tokrat ob lepem vremenu ugotavljamo, ali je morda matica blokirana z medom in ali morda ne potrebuje več prostora. Pri tem moramo zelo paziti na vremensko napoved za prihodnje dni. Če družine pregledujemo po dolgotrajnem obdobju lepega vremena, potem so matice po navadi blokirane z medom in cvetnim prahom.

Če je tudi za naprej napovedano obdobje lepega in toplega vremena, ko naj bi čebele v panju nosile med, ukrepam drugače, kot če pričakujem ohladitev. Na splošno lahko rečem, da čebele pregledujem pred obdobjem lepega vremena, izogibam pa se pregledom pred obdobjem hladnega vremena. Tedaj namreč lahko pričakujemo, da bodo čebele zaradi slabega vremena porabile med okoli zalege in s tem matici naredile prostor za zaleganje.

Pred obdobjem lepega vremena pa lahko pričakujemo, da bo družina prostor ob zalegi uporabila kot skladišče za med in s tem blokirala matico, to pa po navadi spodbudi zgodnje rojenje. To zdaj, ko čebelarim predvsem na čebelje pridelke, ni zaželeno, zato ga preprečujem. Več o preprečevanju rojenja bom napisal v mesecih, ko bo to aktualno.

Ob tem pregledu pri normalnih družinah razširim gnezdo. Najprej ugotovim, na koliko satih je zalega. Ta podatek je zelo zanimiv za analizo stanja v čebelarstvu, pri pregledu pa mi ne pomaga prav veliko. Veliko bolj zanimiv je podatek o tem, koliko čebel je na satih ob zalegi. Če ocenim, da je na sosednjih satih dovolj čebel za ogrevanje še enega sata, vstavim v sredino gnezda še en, že večkrat zaležen prazen sat. Priporočljivo ga je poskropiti s sladkorno raztopino, da ga čebele hitro očistijo. Z dodajanjem satov se številni čebelarji ne strinjajo, saj večina čebelarskih knjig priporoča dodajanje polnih medenih satov v sredino gnezda. Oba načina sta uporabna ob določenih razmerah. Po mojih ugotovitvah je veliko učinkoviteje, če v sredino gnezda vstavljamo prazne sate kot polne. Po dodajanju takega praznega sata pa moramo družino obvezno krmiti s sladkorno raztopino, in to – kot sem že napisal – vsaj poln pitalnik.

POZOR, NA DODAJANJE SATOV LAHKO DRUŽINA ODGOVORI NA VEČ NAČINOV!

1. Naredil sem napako. V sredino sem dodal sat, ki ga čebele ne morejo ogrevati. Ker družina tega sata ne ogreva, nanj tudi ne širi zalege. Zato matica zalega samo sate z zalego na eni strani tega sata. To je uničujoč odziv. Zaradi tega vsakemu čebelarju, ki bi želel dodajati sate, priporočam, naj bo pri tem zelo previden.
2. Ocenil sem pravilno in družini dodal prazen sat. Ker sem ji hkrati dodal tudi sladkorno raztopino, jo je družina prenesla v ta sat. Vse celice so odprte in v prihodnjih dneh družinam ne bo manjkalo vode (saj so jo dobile v raztopini). Medtem ko čebele prazni-
jo celice, jih tudi očistijo. Praviloma v sedmih dneh matica zaleže najmanj polovico sata, lahko pa tudi celoten dodani sat. Površina zalege na satu je neko-

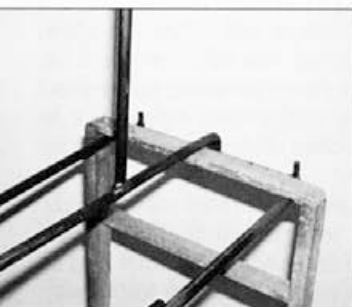
liko večja kot na sosednjih satih. Jasno, da v tem času matice zaležejo tudi tiste celice, iz katerih se ležejo čebele. Pri tem posegu je izjemno pomembno, da pravilno ocenimo zalogo medu v panju. Če je zaloga premajhna, lahko družina ob veliki količini zalege tudi strada.

3. Kljub pravilni oceni sem v panju dodal poln sat medu (razumljivo je, da sem ga odkril). Ta postopek povzroči, da morajo čebele najprej odstraniti med iz treh satov. Če je v panju že tako ali tako dovolj zaloge, ga morajo nositi kar daleč. Dogodi se, da čebele zalijejo tudi celice sosednjih satov, tako da matica nekaj dni nima kam zalegati jajčec. V tem primeru matica sat zaleže v desetih namesto v sedmih dneh. Po moji oceni tako do konca aprila, torej do tedaj, ko mora biti družina po mojem pripravljena na pašo, izgubim cel sat zalege ali od 15 do 10 % moči družine. To se zgodi tudi, če je družina podhranjena – v vsakem primeru mora namreč med prenašati, preden začne matica zalegati, s tem pa za razvoj zalege izgubi nekaj dni. Zato se tega načina izogibam.

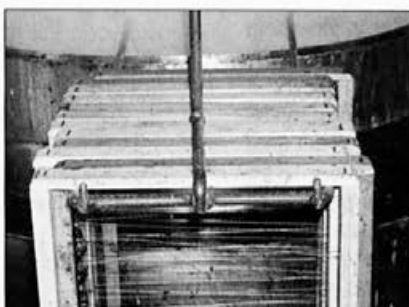
V tem obdobju tudi ne priporočam obračanja satov po vzdolžni osi panja, kot to priporočajo nekateri avtorji. Obstajajo sicer nekatere možnosti za izvedbo tega ukrepa, kljub temu pa ga ne priporočam. Z obračanjem satov z zalego lahko namreč površino panja, ki jo morajo čebele ogrevati, povečamo tudi za 200 %. To se zgodi vedno (ali skoraj vedno), kadar je gnezdo v prvem ali zadnjem delu panja stisnjeno na več satov. Če tak sat obrnemo, s tem raztegemo zalego po celotnem panju. Po eni strani morajo čebele potem ogrevati celoten panj, namesto kakih 30 %, po drugi strani pa se jim ob zalegi pojavi veliko medu, ki ga morajo prenašati, to pa je povsem nepotrebno izčrpavanje čebel. Zato priporočam, da družinam, ki bi jim z obračanjem satov zelo povečali površino panja, zgolj dodate sate, saj boste na ta način površino zalege povečali samo za nekaj odstotkov in družina jo bo ogrevala brez težav. Družine se na tako povečanje površine odzivajo zelo pozitivno.

Kot sem omenil, pa je včasih sat vendarle dovoljeno obrniti. To lahko naredimo takrat, kadar z obračanjem in novim položajem zalege površino ogrevanja povečamo samo za nekaj odstotkov. Sicer pa je marec za to delo še odločno premrzlel mesec.

Zapisal sem že, da lahko družino omejimo samo na sate, ki jih posedajo v začetku marca, vendar ob tem obstaja nevarnost, da jo omejimo preveč. V tem primeru se začne namreč zmanjševati površina zalege. Marca je verjetnost, da se bo to zgodilo, sicer majhna, kljub temu pa je ves čas omejevanja vsaj vsakih deset dni nujno pregledati družino. Pri pregledu je treba paziti na to, da ima

Vilice za razkuževanje satnikov.

Satniki na vilicah pripravljeni za razkuževanje.

Razkuženi satniki.

Foto: B. Seražin

družina na obeh straneh zalege vsaj en nezaseden sat, če pa sta sata ob straneh polna čebel, potem družini dodam sat v sredino gnezda. Če se zgodi, da je en sat zaseden s čebelami ali sta zasedena celo oba, potem dodam sat v sredino gnezda ter na vsako stran gnezda vsaj enega — odvisno od moči družine. Ob stran dodajam sate, ki so bodisi polni medu (če pričakujem hladno vreme) bodisi prazni (če pričakujem toplo vreme). Zdaj se pokažejo prednosti prezimovanja v mediščih. Če prezimujem v medišču, lahko družini dodam polne sate medu pod gnezdo. Družine, ki so dovolj močne, prenašajo med iz plodišča v medišče, to pa deluje kot spodbujanje zaleganja. Tiste družine, ki niso dovolj močne, pa imajo v medišču odlično zavetje, saj so izgube toplote tam najmanjše. Sam polnih satov z medom nikoli ne dajem v gnezdo, temveč jih vedno dajem pod gnezdo.

Še posebej je treba paziti pri širitvi gnezda. Družin, v katerih še ni dovolj čebel za širitev gnezda, ne smemo širiti toliko časa, dokler niso dovolj močne za samostojen razvoj. Najslabše družine imajo tako lahko vse do 1. maja samo en ali dva sata zalege. Jasno, da take družine niso primerne za pašo. Če imam dovolj rezervnih panjev, lahko te družine uporabim za narejanje rezervnih družin. Sicer pa bom o narejanju rezervnih družin pisal, ko bo to aktualno. Za zdaj naj povem samo to, da takih družin ne združujem in jih tudi ne negujem. Medu imajo po navadi dovolj, zato jim krmljenje največkrat bolj škoduje kot koristi. Torej imajo vse možnosti za normalen razvoj.

Ta mesec smo tako naredili vse, kar je bilo nujno, več o širjenju gnezda pa v prihodnji številki Slovenskega čebelarja.

Čebelarjeva opravila v nakladnih panjih v marcu

Milan Starovasnik – Komenda, e-pošta milan.starovasnik@volja.net

Zima se počasi preveša v pomlad, kljub temu pa lahko še nekajkrat zamahne z repom. To se zgodi, če se ozračje za nekaj dni lepo otopli, nato pa se čez noč znova ohladi pod nič stopinj; tak mráz lahko traja tudi teden dni ali več.

Ta mesec je moje delo usmerjeno zlasti v izdelavo novih naklad. Glede na letni plan, stanje in starost obstoječih naklad izračunam, koliko novih naklad bom potreboval. Vedno pa pazim, da imam vsaj nekaj (10 %) rezervnih, kajti bolje je, da jih nekaj ostane, kot da jih v ključnem času nimam dovolj. Za vsak panj potrebujem pet ali šest naklad. Od tega imam po tri že na stojšču, torej potrebujem še dve do tri za vsak panj. Vedno vzamem večje število, to je tri naklade, in ga pomnožim s

številom družin. Nato razmislim o morebitnem povečanju števila družin, saj bom za vsako novo družino potreboval tri naklade. Naklade, ki jih je bilo treba zamenjati, sem izločil že med januarskim čiščenjem. Tako dobim število potrebnih naklad ter ga povečam za 10 % (zlata rezerva). Količina naklad za narejence se mora ujemati z izdelanimi satniki. Sam uporabljam 9-satne dvetretjinske LR-naklade. Taka naklada je lažja in omogoča boljše prilagajanje pro-

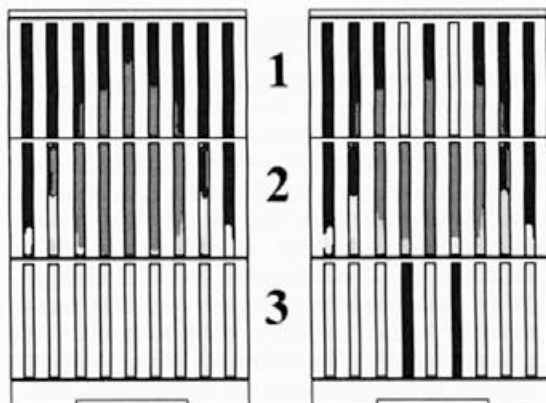
Obilica cvetnega prahu na črni jelši

stornine panja potrebam družine. Na začetku sem predvideval, da bom imel zaradi tega več težav z rojenjem, vendar sem to rešil s prirejeno tehnologijo. Osnove svoje tehnologije sem povzel po g. Wernerju Behrensu ter jo prilagodil našim pašnim razmeram. V obdobju bliskovitega razvoja (april, maj) zahteva ta tehnologija tedensko delo. Ta bliskovit spomladanski razvoj kolikor mogoče izrabim za to, da v panje vstavljam satnice, iz katerih bodo čebele zgradile novo satje. V mojih panjih satje nikoli ni starejše od dveh let. S tem se izognem zdravstvenim težavam in pridobim kakovostne pridelke. Mlado satje v panjih zagotavlja velike in zdrave čebele. Ker bodo čebele prisiljene graditi novo satje in se bo velikost panja postopno povečevala, tudi ne bo izrazitega nagnjenja k rojenju. Zaradi majhnosti naklade posegi v družino niso tako občutni, poleg tega pa čebelarju začetniku dovoljujejo več napak kot velike (standardne) naklade. Po merah je naklada enaka standardni dvetretjinski LR-nakladi, le da ima en sat manj (9 satov), dodani ročajni letvici spredaj in zadaj pa pri prenašanju in delu omogočata boljši oprijem. Hkrati tudi okrepi strani naklade, tako da se te ne krivijo. Na spodnji strani naklade sem dodal še letvici (spredaj in zadaj), ki poskrbita, da se naklade panja med prevozom ne premikajo v nobeno smer.

Zdaj pa spet o prijetnejši temi – o čebelicah. Marec je čas bliskovitega razvoja v panjih. To obdobje je ključnega pomena za razvoj družine, saj se temperatura v panju precej zviša, ker je v njem vedno več zalege. V tem obdobju pri razvoju nove zalege že pomaga prva generacija novih mladih čebel. Te čebele so bile zaležene proti koncu januarja in v začetku februarja. Zdaj že lahko opazimo prve razlike med močnimi in slabimi družinami. Če je bila zazimljena močna družina z mlado matico, ta lahko v panju ogreva – zaseda večjo površino satja, to pa matici omogoča večji obseg zaleganja. Čebele lahko nemoteno ogrevajo zalego, ob vdoru mrzlega zraka pa se ne pojavi podhladitev.

Če uporabljamo zaprto podnico, lahko že na bradah panjev opazimo na žrelih vlago. Nekoliko težje je, če imamo podnico z mrežastim dnom, pri kateri odvečna

Sat C.prah Hrana Zalega

Prestavitev zaloge hrane pri drugem posegu v panj.

vlaga in toplota prehajata iz panja na tla. Tak panj je bolj zračen in suh, saj se kondenz ne more zadrževati na dnu panja. Prednost pa je tudi v tem, da mrtve čebele, ki padejo na podnico, ne plesnijo ter da ves drobir pade skozi mrežo iz panja. Tako morajo čebele ob izletnih dneh iz panja odstraniti le še mrtve čebele.

Prejšnji mesec sem vsem panjem dodal pogačo s cvetnim prahom. Tako so matice lahko nemoteno zalegale in čebelar ni primanjkovalo cvetnega prahu. Za pospešitev zaleganja moramo imeti ob gnezdu dovolj odkrite hrane. Vsa hrana, ki jo imajo čebele še pokrito, je njihova zaloga. V tem mesecu lahko čebele v večjem delu Slovenije naberejo že prvi cvetni prah in svežo medicino. Seveda pa je vse to odvisno od lokacije našega stojišča in kraja čebelarjenja. Najprej se pojavi cvetenje leske in nato še črne jelše. Na teh rastlinah čebele naberejo obilo cvetnega prahu. Lahko pa se zgodi, da je vreme ob cvetenju leske še zelo hladno in da čebele ne morejo iz panjev. Takrat se v družinah lahko pojavi pomanjkanje cvetnega prahu, to pa povzroči zastoj v razvoju. Pri tem ima odločilno vlogo čebelar, saj čebelar z vstavljanjem pogače pomaga prebroditi pomanjkanje. Zavedati se moramo, da je to le

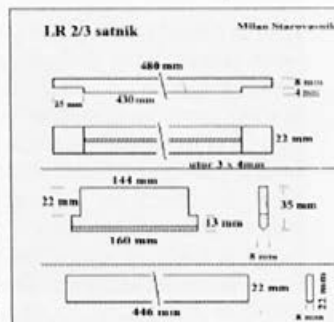

Pogled na dodano pogačo skozi PVC-folijo.

Močna čebelja družina.

Foto: M. Starovasnik

Mere satnikov.

časna rešitev in da čebele za topljenje pogače potrebujejo tudi veliko vode. Nekaj je dobijo na PVC-foliji, nameščeni na zgornjem delu panja med sati in pokrovom.

Marca že vsak teden kontroliramo vse panje. Ob lepem in sončnem vremenu odpremo samo pokrov panja in skozi PVC-folijo preverimo količino pogače. Tam je lepo vidna razlika med močnimi in slabimi družinami. Družini, ki porabi vso pogačo, takoj dodamo novo. Če smo se odločili za dodajanje pogače, je pomembno, da to ponavljamo do konca razvojnih paš. Ob teh hitrih pregledih si zapišemo približno porabo pogače in količino, ki sem jo dodal na novo. Iz teh zapiskov namreč lahko razberemo stopnjo razvitosti družine. Čim večja je poraba, tem močnejša je družina.

Če vreme to dopušča in je v senci vsaj 15 °C, se odločimo za prvi poseg v panj. Ta poseg po navadi opravim teden dni po začetku cvetenja leske in črne jelše. Preden pa se lotim posega, pogledam žrelo vsakega panja. Na njem opazujem število čebel, intenzivnost letenja in donos cvetnega prahu. Če je donos dober, je v panju vse v najlepšem redu, v nasprotnem pa si označim, da moram panj temeljiteje pregledati. Najprej preverim težo panja. Tako preverim količino zimske zaloge hrane, ki je še ostala v njem. To storim z rahlim dvigom panja z zadnje strani. Idealno je, če je v začetku marca v panju še približno 15–18 kg zaloge. Tako ocenim vsak panj in označim tiste, ki so lažji. Na stojišče pripeljem tudi rezervno hrano v satju. Šele ko je vse pripravljeno, posežem v panj. Poseg mora biti temeljit in hiter, da čebeljih družin ne ohlajamo po nepotrebnem. Bistvo vsakega posega je, da ima svoj namen in da ni le "brskanje" po panju.

Zato se najprej odločimo, zakaj bomo panj sploh odprli in kaj bomo s tem dosegli, saj je v nasprotnem vsak poseg v panj le stres za čebeljo družino. Če je naše stojišče zunaj domačega kraja, pazimo na vremenske razmere, da se ne bomo po nepotrebnem vozili predalec in tratili čas.

Kako poteka prvi pregled? Najprej odstranim streho oz. pokrov panja. Skozi folijo preverim količino pogače. Če je to zmanjkalo, jo dodam, sicer pa folije ne odkrivam. Nato z ameriškim dletom previdno ločim zgornjo naklado. Od zadaj jo privzdignem tako, da lepo vidim položaj čebel v ulicah med satjem. Če je hrane dovolj, je zgornja naklada še vedno polna zimske zaloge in v njej praviloma ni nobene zaloge. Nato pogledam še lego čebel na vrhu druge naklade. Če je gnezdo lepo na sredini, previdno vzamem četrta sata z leve in z desne strani, ju obrnem za 180 stopinj in na rahlo natrgam voščene pokrovčke na hrani. Lepo sta vidna tudi stanje zaloge in kakovost matice. Nato previdno zaprem panj. Enako storim z vsemi panji. Drugače ravnam v panjih, v katerih ni dovolj hrane. Pri teh izločim prazno satje in ga nadomestim s hrano v satju. V družinah, ki so označene,

ker prinašajo majhne količine cvetnega prahu, temeljiteje preverim stanje zaloge. Če v družini ni zaloge, potem jo združim z dobro močno družino, njeno zimsko zalogo pa shranim za prihodnje posege. Tako je prvi poseg v panj končan v nekaj minutah.

Kaj pridobim s tem posegom? S tem da dva sata obrnem za 180 stopinj, povečam površino čebeljega gnezda. V zadnjem delu panja je zdaj prazen del sata, spredaj pa je medeni venec, ki je nekoliko natrgan. Čebele planejo na odkrito hrano in jo začnejo prenašati v zadnji del sata (ki je bil prej spredaj) in ob zalego. Tako se ustvari umetni pretok hrane (ki spominja na donos medicine iz narave) in matica v izpraznjene celice takoj zaleže jajčeca. Pri tem moram paziti, da panj previdno zaprem in ne brskam po drugih nakladah in satju. Bistvo prvega posega je preverjanje, ali je v panju zalega, kajti lahko se zgodi, da v panju ni matice. Taka družina se ob morebitnem ropanju ne more več braniti, zato jo razdrem in čebele pridružim k močni družini. Nikoli pa ne združujem slabičev med seboj, saj iz slabiča lahko nastane le slaba, šibka družina.

Ker se marca dnevi daljšajo in je vsak dan topleje, lahko ta čas izrabimo za barvanje novih in rabljenih naklad. Sam nikoli ne barvam naklad, v katerih so naseleljene čebele. Vedno uporabljam le vodne barve, saj se hitro sušijo in ne škodujejo čebelam. Barva zapre vse razpoke na nakladah, bolje veže na spojih in preprečuje, da bi lepilo popustilo. Čez približno 14 dni opravi še drugi poseg v panj.

Kako poteka drugi pregled?

Ta pregled po navadi opravim okoli 20. marca. Pri tem je moj cilj kolikor mogoče pospešiti zaleganje. Pri tem posegu je zalego opaziti tudi na sredini zgornje naklade, zato odstranim sata skrajno levo in desno, ki sta polna hrane. Nato pomaknem v nakladi tri sate na levo in tri sate na desno stran. Na sredini pustim sat, na katerem sta zalega in venec hrane. Ob sredinski sat dodam dva lepa mlada sata in ju poskropim s sladkorno raztopino. V odbrano družino, ki jo bom uporabil za trotarja, pa dodam lepo izdelan deviški sat trotovine. Nad sate dodam pogačo in panj pokrijem s PVC-folijo. Nato iz spodnje naklade odvezam krajna sata in na sredino dodam odvzeta sata s hrano, ki ju nekoliko poškodujem, tako da se na pokrovčkih pojavijo majhne kapljice hrane. Pozor! Pokrovčke le narahlo natrgam z ameriškim dletom, ker drugače lahko začne hrana skozi podnico odtekati na tla. Ta poseg mi vzame le nekaj minut, je pa nujno potreben. S tem povzročim nekajdnevno prenašanje hrane, to pa vpliva na družino skoraj tako kot paša, ki je v tem obdobju odvisna predvsem od vremena.

Opisal sem svoj način dela, sicer pa je vsak poseg v panj upravičen le, če je njegov učinek pozitiven.

Veterinarski nasveti za mesec marec

mag. **Vida Lešnik**, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta – Nacionalni veterinarski inštitut

Marec je mesec, v katerem lahko čebele v panje že začetno prinašati cvetni prah in medicino, lahko pa se tudi zgodi, da zaradi mraza še ne izletavajo – to je pač posledica podnebja na našem območju.

Ne smemo pozabiti, da čebele niso imele veliko izletnih dni, zato je na podnicah več čebeljih mrtvic. Ob tem pa se ne smemo prestrašiti, saj je matica že začela zalegati, zato stare zimske čebele odmirajo in jih nadomeščajo mladice.

Nastopili pa bodo dnevi, ko bomo čebele lahko opazovali med čistilnimi izleti ter nabiranjem cvetnega prahu in medicine. Spremembe v vedenju čebel, torej če čebele ne prinašajo cvetnega prahu ali slabo izletavajo, nas opozarjajo na to, da je v družini nekaj narobe. Eden od vzrokov je lahko odmrta matica, lahko pa tudi bolezen (huda gniloba čebelje zalege, nose mavost, pršičavost, varoza, poapnela zalega) ali pomanjkanje hrane. Ko bo dan topel, bomo panj odprli in ugotovili vzrok.

Letošnja oziroma lanska zima je bila zelo dolga in čebelarji, ki so lani čebelje družine krmili zelo pozno ali so krmiljenje končali v začetku septembra, morajo preveriti, koliko hrane imajo njihove družine. Če nam vreme ne bo dopuščalo natančnejšega pregleda, bomo samo na kratko pogledali v družino in po potrebi primaknili sat s hrano. Ob ugodnih temperaturah lahko družinam dodamo sladkorno raztopino ali pogačo.

Preverimo tudi uspešnost jesenskega in zimskega zatiranja varoe. Za ta namen pripravimo testne vložke in jih za deset dni vstavimo v vse čebelje družine na stojšču. Štetje naravnega odpada bo zanesljivo le, če bo testna plošča pokrivala celotno podnico panja in če bomo čebelarjem onemogočili dostop do drobirja. Na podlagi štetja naravnega odpadnih varoj bomo ugotovili, kakšno je stanje teh zajedavcev v čebelji družini. Če pade manj kot ena varoa na dan, nam ne bo treba ukrepati do konca julija ali avgusta, če bomo seveda izrezovali trovovino ter obvezno zatirali varoe v narejenih in rojih. Če pa pade več kot ena varoa na dan, bomo morali varoo še enkrat zatirati z mravljično kislino, in to po tako imenovani šokterapiji, ali z mlečno kislino. Še najbolje pa bo, če se boste o potrebnih ukrepih posvetovali s svojim terenskim veterinarjem.

Pri ugotavljanju in zatiranju varoe upoštevajte navodila v zgibanki Zatiranje varoe, ki smo jo pripravili veterinarji Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Naj ob tej priložnosti omenim še anketo, ki smo jo opravili na območju koroske in podravske regije. V njej je sodelovalo 84 čebelarjev, ki so skupaj imeli 1998 gospodarskih in 318 rezervnih družin. Od tega je varoo z mravljično kislino zatiralo 37 čebelarjev, 29 jih je zatiralo z bayvarolom, 22 z amitrazom, sedem s timolom v hrani, štirje s perizinom, nekateri so kombinirali amitraz in pe-

rizin, apiguard in mravljično kislino ali timol v hrani in mravljično kislino, kar 46 čebelarjev pa je zimsko zatiranje izvedlo z oksalno kislino.

Pri 54 anketiranih čebelarjih ni propadla nobena čebelja družina, pri 30 čebelarjih pa je skupaj odmrlo 91 družin. Kot vzroke za propad čebeljih družin so čebelarji navedli: propad matice, ropanje, premajhna učinkovitost timola, slabo delovanje mravljične kisline, prepozno zatiranje in pomanjkanje hrane. Na podlagi podatkov, pridobljenih z anketo, ter izkušenj iz čebelarjeve sezone 2005 sem ugotovila:

- Pri čebelarjih, ki so uporabljali mravljično kislino in amitraz, je na podlagi ankete vzrok odmrta čebeljih družin propad matice. Iz izkušenj vem, da na odmrte matice vplivata obe sredstvi, še posebej, če je matica okužena z nose mo.

- Slabo delovanje mravljične kisline – zaradi slabega vremena v minulem letu (2005), zatiranje varoj z izhlapevanjem mravljične kisline ni bilo dovolj učinkovito, saj so temperature preveč nihale. Zatiranje je bilo veliko učinkovitejše s šokterapijo.

- Pomanjkanje hrane – velika poraba hrane med letom, še posebej če čebelarji niso začeli krmiti čebel po 15. juliju, premalo zimskih čebel.

- Ropanje – slabe družine so vedno na udaru, še zlasti če ni paše ali če zaradi nepravčasnega zatiranja varoe ali nepravčasnega zdravljenja drugih bolezni niso dovolj živalne.

- Prepozno zdravljenje – če želimo ohraniti varoo pod nadzorom, je treba vsak mesec ugotavljati naravni odpad tega zajedavca.

Ob koncu še nasvet: Zelo koristno je odvzete vzorce čebeljih mrtvic poslati na Veterinarsko fakulteto – Nacionalni veterinarski inštitut za laboratorijski pregled na nose mavost in pršičavost.

Klinična slika – akutna oblika nose mavosti.

Foto: V. Lešnik

Bolezni čebel

Zatiranje varoj v čebelji družini s sredstvom na bazi timola – apiguardom

Dr. Aleš Gregorc, Kmetijski inštitut Slovenije

Uvod

V 29 poskusnih čebeljih družinah (*Apis mellifera*) so preučevali učinkovitost apiguarda pri zatiranju varoj (*Varroa destructor*). Na podlagi štetja naravno odpadlih varoj pred zatiranjem so primerjali odpad varoj po uporabi sredstva, ki vsebuje aktivno snov timol (apiguard). Raztopina oksalne kisline in sladkorja v vodi (65 g oksalne kisline dihidrat, 500 g sladkorja in 1000 ml vode – 2,9 % oksalne kisline, 31,9 % sladkorja in preostanek vode) je bila v družinah uporabljena kot kontrola v obdobju brez zalege, torej po končanem zatiranju z apiguardom. Naravni odpad varoj pred zatiranjem je bil na ravni 0,5 % ($\pm 0,4$) varoj/dan, od skupnega števila odpadlih varoj v poskusu. Po uporabi apiguarda je bil odpad statistično značilno povečan v primerjavi z družinami, v katerih ga niso uporabili ($P < 0.001$). Podaljšan odpad varoj je bil še približno mesec dni po odstranitvi sredstva. Gre za rezidualno delovanje. Odpad varoj po dvakratnem vstavljanju apiguarda, in to 5. in 19. avgusta, je bil 22 % ($\pm 31,4$) in 16,9 % ($\pm 15,2$). Kumulativna učinkovi-

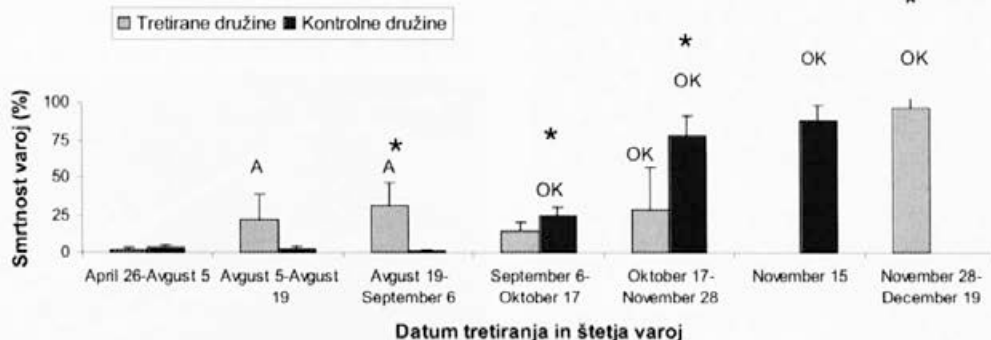
tost po dvakratnem zatiranju je bila 45,7 % ($\pm 19,7$). V družinah, v katerih varoe niso zatirali, je v istem času odpadlo 3,9 % ($\pm 1,4$) varoj. Učinkovitost dvakratnega dodajanja raztopine oksalne kisline po končanem zatiranju z apiguardom je bila 97,4 % ($\pm 6,8$). V okviru raziskave so razpravljali o možnosti učinkovite rabe apiguarda v čebelarstvu.

Razprava

Iz opravljene raziskave je razvidno, kolikšna so lahko pričakovanja glede učinkovitosti sredstva za smrtnost varoj v čebelji družini. Glede na dejstvo, da je bilo zatiranje izvedeno pri visokih poletnih temperaturah, je bila učinkovitost v danih okoliščinah optimalna, čeprav je rezultat zaradi sprotne reprodukcije varoj in morebitne reinvazije oz. vnosa varoj od zunaj nekoliko podcenjen.

Pri načrtovanju uspešnega zatiranja varoj v poletnem obdobju je zato treba upoštevati pričakovano učinkovitost. Možnost preživetja čebelje družine v jesenskem in zimskem obdobju je v veliki meri odvis-

Učinkovitost tretiranja z Apiguardom in OK

Graf 1. Relativna učinkovitost poskusne skupine čebeljih družin v primerjavi s kontrolno skupino; v obdobju pred tretiranjem z Apiguard-om (A) ali oksalno kislino (OK). (Zvezdica nakazuje statistično značilno povečanje odpada varoj v primerjavi s predhodnim zatiranjem ali štejem varoj.)

na od stopnje napadenosti družine z varoami in od učinkovitosti uporabljenega sredstva.

Pri uporabi sonaravnih metod za zatiranje varoj je pomembno v sistem svetovanja in načrtovanja zatiranja poleg časa in načina zatiranja vgraditi tudi pričakovano učinkovitost, poleg tega pa je treba čebelarje ustrezno informirati o realno pričakovanih rezultatih.

Raziskava je bila opravljena v okviru raziskovalnega projekta CRP z naslovom Sodobno zatiranje varoj, ki ga materialno podpira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS.

Graf 2: Kumulativna smrtnost varoj v obdobju pred zatiranjem (naravni odpad) in po zatiranju z apiguardom in oksalno kislino (OA).

Vir:

Gregorc, Aleš; Planinc, Ivo, 2005. The control of Varroa destructor in honey bee colonies using the thymol-based acaricide - apiguard. American Bee Journal, 145, št. 8, str. 672-675.

Obvestila

RAZPIS

XXIX. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV

Letošnje srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev bo v soboto, 6. maja 2006, v prostorih Osnovne šole Pohorskega odreda, Kopaliska 1, Slovenska Bistrica. Tekmovalne ekipe naj se v Osnovni šoli Pohorskega odreda zberejo do 9. ure. Natančen razpored tekmovanja bodo vse prijavljene ekipe dobile po pošti.

Mentorji čebelarskih krožkov naj pisne prijave tekmovalnih ekip pošljejo na obrazcu, ki ga dobijo na spletni strani ČZS, najpozneje do 15. aprila 2006, na naslov: Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Ker želimo tekmovanje pripraviti na ustrezno visoki ravni, prijave na dan tekmovanja ne bodo mogoče.

Tekmovanje bo potekalo na podlagi Pravilnika o državnem srečanju in tekmovanju mladih čebelarjev, ki je bil objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 4, 1998.

Za nižjo in srednjo skupino bodo vprašanja sestavljena na podlagi delovnega zvezka Čebela se predstavi, za višjo skupino pa tudi na podlagi knjige Od čebele do medu.

Pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Sočasno razpisujemo natečaj za izvedbo XXX. tekmovanja mladih čebelarjev v letu 2007. Prijave za izvedbo tekmovanja v letu 2007 pošljite do 30. 6. 2006 na naslov: Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Komisija za krožke pri UO ČZS

Čebelarstva zveza društev
Maribor
Streliška 150
Tel/Fax: 02/320-53-46

Sekcija pridelovalcev medenih pijač

RAZPIS

za 4. vseslovensko ocenjevanje medenega žganja in medenega likerja ter

RAZPIS

za 6. vseslovensko ocenjevanje medice

Roka za prijavo in dostavo vzorcev skupaj z izpolnjeno prijavnico:

- **za medena žganja in likerje najpozneje do 10. 4. 2006 in**
- **za medice najpozneje do 30. 4. 2006.**

Za medene likerje in medena žganja je treba oddati **2 enoti po najmanj 500 ml**, za medice pa **4 enote po najmanj 0,375 ml** za popolno analizo oziroma **3 enote za delno analizo**.

Razglasitev rezultatov in podelitev odličij bo **v soboto, 26. 8. 2006, v Čebelarstvu centru Maribor, Streliška c. 150.**

Ob prijavi je treba za vsak vzorec medenega žganja ali medenega likerja plačati **9.000 SIT**, lastnik vsakega vzorca pa bo zanj dobil analizo, ki jo potrebuje v javnem prometu.

Za vsak vzorec medice je treba ob prijavi plačati 10.000 SIT (v tem primeru čebelar dobi analizo, ki jo potrebuje v javnem prometu) ali 5.000 SIT (v tem primeru čebelar dobi le analizo alkohola in sladkorja).

Na razpis se lahko prijavijo člani vseh ČD, vključenih v ČZS, in pravne osebe.

Pravilnik o ocenjevanju je na ogled v ČCS, Brdo pri Lukovici 8, in v ČČ Maribor, Streliška cesta 150.

Prijavnice lahko dobite: — v ČCS, Brdo pri Lukovici 8,
— v ČČ Maribor, Streliška c. 150, in
— na spletni strani ČZS: www.cebelska-zveza-slo.si.

Vzorci lahko oddate v ČCS, Brdo pri Lukovici 8, in v ČČ Maribor, Streliška c. 150. Kontaktna oseba za vse dodatne informacije je g. Marjan SLANIČ, tel. 041 699 554.

Čebelarstva zveza društev Maribor

Čebelarstvo in razvoj društva
Maribor
Strelška 150
Tel/Fax: 02/320-53-46

PRIJAVA

NA 6. VSESLOVENSKO OCENJEVANJE MEDIC

Ime in priimek pridelovalca:

Naslov:

Telefon:

Čebelarstvo društvo:

Vrsta in oznaka (obkroži): a) medica iz.....vrste medu
b) aromatizirana medica (s katerimi dodatki)
c) medena penina

Želim pridobiti (obkroži):

- popolno analizo, ki je potrebna v javnem prometu – plačilo 10.000 SIT,
- delno analizo (stopnja alkohola in količina nepovretega sladkorja – refraktometrično analizo) – plačilo 5.000 SIT.

Vrsta in geografsko poreklo medu, ki je uporabljen za pridelavo vzorca:

Izjavljam, da bom na poziv in za promocijske potrebe organizatorja dostavil pet (5) enot (po najmanj 375 ml) medice in da za prodajo razpolagam z enotami (najmanj 50 enot) medice, ki jo prijavljam na ocenjevanje.

Kraj in datum:

Podpis:

Čebelarstvo in razvoj društva
Maribor
Strelška 150
Tel/Fax: 02/320-53-46

PRIJAVA

NA 4. VSESLOVENSKO OCENJEVANJE MEDENEGA ŽGANJA IN MEDENEGA LIKERJA

Ime in priimek pridelovalca:

Naslov:

Telefon:

Čebelarstvo društvo:

Vrsta in oznaka (obkroži): a) medeno žganje
b) medeni liker izvrste medu
c) medeni liker z dodatki.....
(navedite dodatke)

Izjavljam, da bom na poziv in za promocijske potrebe organizatorja dostavil dve (2) enoti (po najmanj četrta litra) medenega žganja oziroma medenega likerja in da za prodajo razpolagam z enotami (najmanj 10 litrov) medenega žganja oziroma medenega likerja, ki ga prijavljam na ocenjevanje.

Kraj in datum:

Podpis:

Čebelji pridelki

Aplikativna raziskava

Iz poročila o izvajanju Uredbe 2005 (Nadaljevanje)

Andreja Kandolf

V februarski številki Slovenskega čebelarja smo pisali o pelodnih analizah slovenskega medu, ki smo jih v sodelovanju z Biotehniško fakulteto v okviru ukrepa

Aplikativna raziskava po mednarodno priznani metodi *Harmonized methods of melissopalynology*, Apidologie 35 (2004), str. 18–25, lani izvajali v laboratoriju ČZS.

V kostanjevem medu smo v vseh vzorcih našli več kot 90 % zrnč kostanja. V manjši meri so bila zastopana tudi zrnca drugih rastlin, in sicer spominčice, hruške, javorja, plazeče detelje, lipe, trav, nebinovk, trpotca, robide, oslada, vrb, srobota, khrlike, slive, vinske trte, škrdžolice, kresničevja, nokote, kislice, kobulnic, malega jesena, bezga, graha, robinije (akacije), lakote, ogrščice, usnjatic, osata, ohmelja, ajde, šentjanževke, rdečega drena, klinčnic, navadnega dežena, facelije, maka, grinta, luka, ločka, slaka, sončnice, divjega kostanja, gorčice, brsljana, nedotike, marjetice, breze, kaline, koruze, hrasta, pajesna, boba, oljke, navadnega gadovca, zvončice, pelina, topola, plavice in katanca. Našli pa smo tudi posamezna zrnca njivskega grabljišča, rži, petoprstnika, belega gabra, liljev, metlike, jelše, bora, navadne leske, ostricevke, navadne medene detelje, zdravilne strašnice, tribarvne vijolice, navadne bodike, smreke, zlatice, črnivca, glavinca, boreča in številnih drugih.

Za razliko od kostanjevega medu, v katerem prevladuje cvetni prah kostanja, pa v akacijevem medu prevladuje cvetni prah akacije. Kot vodilni cvetni prah se v akacijevem medu pojavlja samo cvetni prah hruške, pa še ta samo v 9 % vzorcev. Kot spremljajoč

cvetni prah se poleg cvetnega prahu hruške pojavljajo cvetni prah oslada, javorja, vrbe, rujevk in v 71 % vzorcev cvetni prah akacije (robinije). Manj kot 15 % je v akacijevem medu zrnč lakote, trav, rdečega drena, usnjatic, ohmelja, robide, ogrščice, vinske trte in divjega kostanja. Manj kot 3 % pa je zrnč plazeče detelje, lilij, škrdžolice, nebinovk, trpotca, lipe, slive, graha, ripeče detelje, gorjušice, bezga, khrlike, hrasta, kobulnic, maka, kresničevja, male strašnice, kislice, pelina, facelije, mirte, zvončice, kozje češnje, navadnega gabeza in ločka. Pri pregledu pa smo opazili tudi zrnca grabljišča, bora, breze, oljke, zlatice, navadne medene detelje, tribarvne vijolice, slaka, šentjanževke in drugih.

Naši rezultati se povsem ujemajo z navedbami v tuji literaturi, po katerih mora kostanjev med vsebovati več kot 86 % cvetnega prahu te rastline, da ga lahko označimo kot kostanjev med, v akacijevem medu pa zadostuje že 15 % cvetnega prahu akacije. Nekaj vzorcev je vsebovalo celo manj kot 15 % cvetnega prahu akacije, a smo jih kljub temu še vedno označili kot akacijev med, če so tudi senzorične inpirikalno kemijske lastnosti ustrezale tej vrsti medu. Pogosto pa se v akacijevem medu pojavi previsok odstotek kostanjevega medu, zato tak med označimo kot cvetlični med.

PELODNA ANALIZA VZORCEV MEDU V SLOVENIJI - LIPOV MED

Romana RUTAR, Marinka KREGAR – Kmetijski inštitut Slovenije

UVOD

V okviru uredbe, ki sva ju omenili že v prispevku, objavljenem v februarjski številki Slovenskega čebelarja, smo lani med 284 vzorci medu slovenskih čebelarjev opravili tudi pelodno analizo vzorcev lipovega medu. Ta skupina je bila s 26 vzorci najmanjša, saj je obsegala le nekaj več kot 9 % vseh analiziranih vzorcev.

Vzorci lipovega medu so bili pred analizami deklarirani zelo različno: 19 vzorcev je bilo označenih kot lipov med (pri teh so analize pokazale, da en vzorec ni bil pravilno označen), štirje kot mešani lipov-kostanjev med, eden kot cvetlični med, trije vzorci pa so bili brez vsake oznake.

REZULTATI

Pašni okoliši

Od 26 vzorcev medu je bilo 22 vzorcev opremljenih s podatkom o pašnem okolišu, to pa je posredovalo podatek o spektru cvetnega prahu posameznega fito-

geografskega območja. Največ vzorcev, kar devet, jih je bilo s submediteranskega območja (Deskle, Pliskavica, Goriška brda, Sežana ...), pet s predalpskega (Golo Brdo, celjski okoliš, Logatec ...), štirje s subpanonskega (Murska Sobota, Miklavž na Dravskem polju ...), trije s predinarskega (Rodine, Semič ...) in eden z obrobja alpskega sveta (Slatna pod Dobro). Meje fitogeografskih območij so povzete po Mali flori Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk (Tehniška založba Slovenije, 1999).

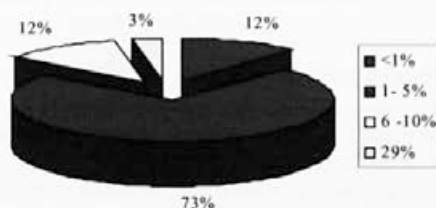
V vzorcih s submediteranskega fitogeografskega območja se je najpogostejše pojavljal cvetni prah robinije, kobulnic, vrbe in vinske trte. V vzorcih s predalpskega območja je bil najpogostejši cvetni prah bele detelje, kobulnic in križnic. Za subpanonsko območje je bila značilna navzočnost cvetnega prahu križnic, bele detelje, rožnic in vrbe. V vseh vzorcih s predinarskega območja (imeli smo samo vzorce iz Bele krajine) je bil zaznaven cvetni prah oslada, kostanja in vrbe, pogosto pa smo zasledili še cvetni prah bele detelje, nokote, križnic in vinske trte.

Cvetni prah

V tuji literaturi zasledimo, da lipov med po nekatere virih lahko določa 5–10 %, po drugih pa 20–30 % cvetnega prahu lipe. Naše ugotovitve so ob upoštevanju rezultatov senzorične analize in elektrokonduktivnosti pokazale, da je ta delež lahko že precej manjši. Delež cvetnega prahu lipe je bil samo v enem vzorcu razmeroma visok, tj. 29 %, v vseh preostalih 25 vzorcih pa je dosegal manj kot 8 %. Med temi je osem vzorcev vsebovalo samo 1 % cvetnega prahu lipe, trije vzorci pa so ga imeli celo manj kot 1 % (grafikon 1).

Vsebnost cvetnega prahu lipe v vzorcih lipovega medu

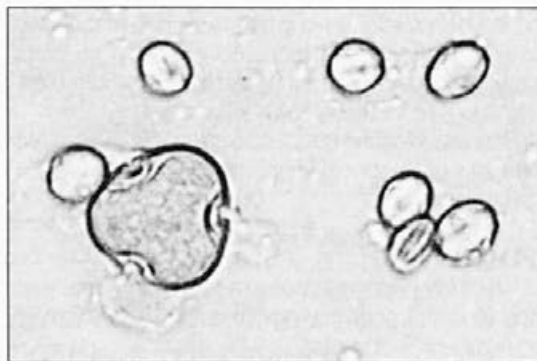
Grafikon 1

Cvetni prah lipe (slika 1) se ni nikoli pojavil kot vodilni cvetni prah, torej kot pelod, katerega delež je več kot 45 %. To vlogo je pri vseh vzorcih, razen pri enem, prevzel cvetni prah pravega kostanja, katerega delež je bil od 55 % do 99 % (slika 1).

Spremljajoči cvetni prah, to je pelod, katerega delež dosega od 16–45 %, se je pojavljal le v treh vzorcih. V enem vzorcu je bil to cvetni prah lipe (29 %), v drugem cvetni prah slive (34 %) in divjega kostanja (16 %), v tretjem pa cvetni prah spominčice (33 %). Pri preostalih 23 vzorcih nismo našli spremljajočega cvetnega prahu.

V vseh vzorcih se je pojavil posamični cvetni prah, to je pelod, katerega delež je manjši od 3 %. V posameznih vzorcih smo našli cvetni prah tudi do 13 različnih rastlinskih vrst, rodov ali družin.

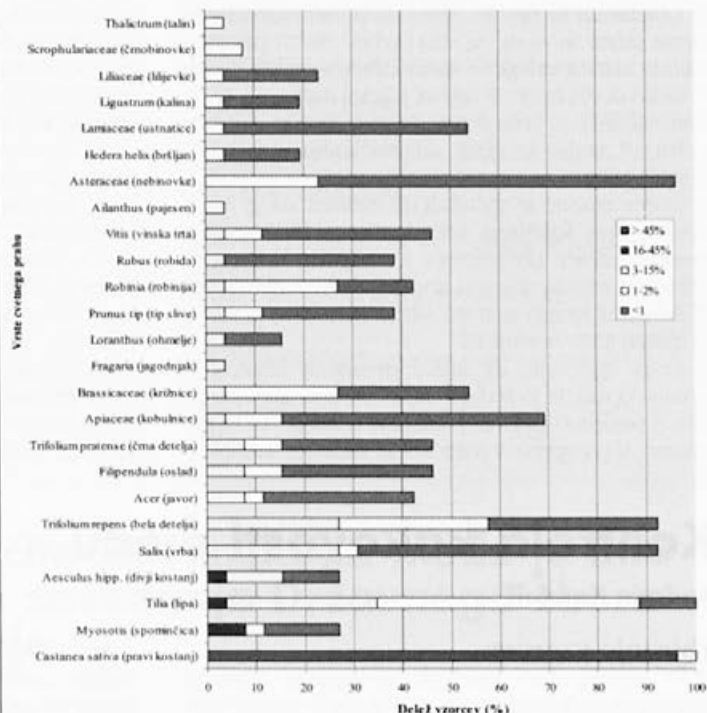
Zastopanost cvetnega prahu rastlin, ki so prispevale nektar v lipovem medu, je prikazan v grafikonu 2. Iz grafikona je razviden delež vzorcev, v katerih se je cvetni prah različnih rastlinskih vrst, rodov ali družin pojav-

Slika 1: Cvetni prah lipe (a) in pravega kostanja (b) v vzorcu lipovega medu

ljal v okviru meja posameznih skupin, ki so podane v legendi. Poleg prikazanih vrst cvetnega prahu se je v vzorcih pojavljal tudi cvetni prah drugih rastlinskih vrst ali skupin, vendar je bil njihov delež vedno manjši od 1 %. To velja npr. za cvetni prah dreva, zlatičevk, krhlike, nokote, gadovca, jablane ali hruške, vresovk ...

Zastopanost posameznih vrst cvetnega prahu v vzorcih lipovega medu

Grafikon 2

V vseh vzorcih, razen v treh, se je pojavil tudi cvetni prah rastlin, ki ne izločajo nektarja. Tovrstni cvetni prah so prispevale trave, trpotec, kislica, krčnica (šentjanževka), breza, hrast, leska, jelša, topol ...

V vseh vzorcih, razen v dveh, so se v manjšem obsegu v obliki spor in hif gliv ter alg pojavljali tudi elementi mane.

POVZETEK

Vsi vzorci lipovega medu so vsebovali cvetni prah lipe in cvetni prah pravega kostanja. Delež cvetnega

prahu lipe v vzorcih je bil od manj kot 1 % do 30 %, cvetnega prahu pravega kostanja pa je bil le v enem primeru 3 %, v vseh preostalih pa od 55–99 %. Na podlagi tega lahko sklenemo, da samo na podlagi rezultata pelodne analize ni mogoče z zanesljivostjo določiti vrste medu, saj bi ob upoštevanju meril za lipov med kot takega označili le pet vzorcev, ki so vsebovali več kot 5 % cvetnega prahu lipe. Rezultati lanskimi analiz vzorcev kažejo, da je lastnosti lipovega medu značilno določalo že tudi manj kot 1 % cvetnega prahu lipe.

Skrb za kakovost se začne spomladi

Milan Meglič

Številni čebelarji zlasti spomladi radi "pomagajo čebelarjem" z dodajanjem hrane. Kljub temu da nekateri za pospešitev razvoja čebel in s tem za boljše izrabo poznejše paše še vedno propagirajo tako imenovano dražilno krmjenje, pa so strokovnjaki že pred več kot desetimi leti dokazali, da učinki takšnega krmjenja niso tolikšni, kot bi si želeli. Zlasti pri slabicah se lahko pojavijo celo negativni vplivi (prehlajena zalega, griza, nosema itd. ...). Zato beseda dražilno krmjenje ne sodi več v dobro čebelarsko prakso.

Čebelar naj bi ves čas skrbel za primerno močne in zdrave čebele in za to, da imajo čebele vedno primerno količino hrane v zalogi. Če imajo čebele spomladi v satju še vedno dovolj hrane, bo razvoj potekal nemoteno, če pa je zmanjkuje, jo je treba dodati. To pa ni dražilno krmjenje, temveč zasilno krmjenje oziroma krmjenje za nadomestitev zaloga.

Močne družine se spomladi ob zadostni zalogi hrane razvijajo brez kakršnega koli dražilnega krmjenja. Če spomladi slabice obremenimo z dražilnim krmjenjem, lahko to negativno vpliva na družino, zlasti ob ohladih, saj čebele ne morejo greti vse zalege. Pojavijo se prehlajena zalega, griza, nosema itd.

Če pa ugotovimo, da družini primanjkuje hrane, ji jo moramo dodati, in to bodisi v obliki medenih satov bodisi satov s predelano sladkorno raztopino iz zaloge. Le če teh nimamo, si pomagamo s pogačami ali sladkorno raztopino.

Pri izdelavi pogač je stroka v preteklosti priporočala različne dodatke, med njimi tudi kvas. Ta naj bi nadomestil pomanjkanje cvetnega prahu v naravi in pripomogel k hitrejšemu razvoju čebel. Nekateri čebelarji pogače pripravljajo sami in v dobri veri, da bodo pomagali čebelarjem, dodajajo tudi kvas.

Vendar pozor! Cvetnega prahu ne more nadomestiti noben nadomestek, tudi kvas ne! Če se pozneje v medu pojavijo ostanki kvasovk, seveda ne moremo govoriti o medu najvišje kakovosti, temveč o medu z napako, na to pa nas opozarjajo tudi rezultati analiz medu. Taka napaka po nepotrebnem razvrednoti naravni proizvod čebel. Spomnimo se temeljne definicije kakovosti medu: **V med ne sodi nič, kar ni njegova naravna sestavina.**

Iz navedenega sledi, da je bolje izdelovati pogače s cvetnim prahom. Pri tem uporabljamo samo cvetni prah, ki smo ga pridelali sami (zaradi nevarnosti prenosa povzročiteljev boleznih).

Če sladkorno-medene pogače izdelujemo sami, se moramo držati tudi načela: Uporabljajmo samo lasten med! Naj nas ne zavedejo nizke cene medu neznanega izvora v diskontih, saj se utegnejo njegove nezaželene sestavine pozneje pojaviti tudi v našem medu.

Le če bomo za kakovost svojega medu skrbeli 365 dni v letu, bomo dokazali spoštovanje do porabnika, ki od nas pričakuje predvsem visoko kakovosten naraven proizvod.

Kontrola kakovosti medu

Andreja Kandolf

Zbiranje vzorcev

V prejšnjih dveh številkah Slovenskega čebelarja smo vas pozvali k oddaji vzorcev medu v analizo. Ker smo želeli povečati število analiz za vsak posamezen paket, smo čebelarjem ponudili tudi sofinanciranje.

Čebelarji doslej niso pokazali velikega zanimanja za oddajo vzorcev v analizo, zato vam sporočamo, da vzorce še vedno zbiramo in da bomo analize opravili brezplačno, posledica tega pa bo manjše število analiz za posamezen paket.

Preglednica 1: Število analiz za posamezen paket

Številka paketa	Analize, ki so zajete v paketu	Število paketov
1.	HMF, senzorična analiza	78
2.	diastazno število, vsebnost vode, elektrolitska prevodnost, pH, senzorična analiza	86
3.	vsebnost sladkorjev: glukoza, saharoza, fruktoza	52
4.	vsebnost vode, elektrolitska prevodnost, proste kisline, netopne snovi, pepel	57
5.	določitev medu po botaničnem izvoru in pregled morebitne navzočnosti kvasovk v medu	107
6.	ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoe (od teh: kumafos, ksilidin in formamidin oz. razpadna produkta amitraza, fluvalinat)	111
7.	ostanki antibiotikov	50

Prijavni obrazec čim prej pošljite na Čebelarstvo zvezo Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Prijavni obrazec za delno analizo medu (paket):

Ime in priimek čebelarja

Naslov

Telefonska številka:

Št. čebelnjaka:

 SI-

Datum točenja

Pašni okoliš, na katerem so čebele nabirale medicino

Ali so bili pred začetkom paše sate v medišču prazni?

☐ Da ☐ Ne

Če ne:

Od kod in od kdaj izvira med, ki je bil pred začetkom paše v medišču?

Čebelarjevo mnenje o vrsti medu

Kateri paket ste izbrali? (Prekrižajte kvadratik pred zelenim paketom.)

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7

Če ste izbrali paket številka ☐ 6, izpolnite še naslednje vprašanje:

Uporabljeni sredstva za zatiranje varoe v zadnjih treh letih:

LETO 2003: SREDSTVA:

LETO 2004: SREDSTVA:

LETO 2005: SREDSTVA:

Če ste izbrali paket številka ☐ 7, izpolnite še naslednje vprašanje:

ANTIBIOTIKE UPORABLJAL NAZADNJE LETA:

KATERE ANTIBIOTIKE (naštejte vrsto antibiotikov):

Datum:

Podpis:

Problematika zaščite slovenskega medu je bila na dnevnem redu zasedanja Državnega zbora Republike Slovenije

Na pobudo predsedstva Čebelarstvo zvezo Slovenije je poslanec Državnega zbora Republike Slovenije mag. Borut Sajovic postavil ministrici za kmetijstvo, gozdarstvo

in prehrano Mariji Lukačič ustno poslansko vprašanje o geografski zaščiti slovenskega medu. Odgovor ministrice je dobil in na seji Državnega zbora Republike Slovenije,

30. januarja 2006.

Mag. Borut Sajovic je svoje vprašanje zastavil takole: "Moje vprašanje se nanaša na geografsko zaščito slovenskega medu. Slovenci smo bili v prejšnji Avstro-Ogrski pomemben in poznan čebelarji narod in smo v to skupno državo prispevali tudi eminentne strokovnjake, od gospoda Janše naprej. Prav tako bi Čebelarjska zveza Slovenije, ki zastopa več kot 90 % slovenskih čebelarjev, v zadnjih dveh letih rada zaščitila to geografsko poreklo z imenom slovenski med, predvsem zato, ker nas je večina slovenskih čebelarjev trdno prepričanih, da imamo dober, kakoviten med in da bi ga z ustrežno zaščito in blagovno znamko za območje cele države v Evropi in Sloveniji bolje tržili ter s tem povečevali tudi prepoznavnost naše v Evropi sicer skromne in majhne, vendar na tem področju pomembne države.

Čebelarjska zveza Slovenije je že skoraj leto in pol nazaj naslovila vlogo na ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, tam pa ta očitno dokaj zahteven postopek ne napreduje tako, kot bi bilo treba. Namen mojega vprašanja je, da v korist Slovenije, slovenskega kmetijstva in slovenskih čebelarjev ter predvsem evropskih in slovenskih potrošnikov to področje kvalitetno uredimo, predvsem zato, ker se v zadnjem času opaža tudi to, da se, namesto da bi imeli eno regijo označeno z imenom slovenski med, ki zajema celotno državo, izvajajo prehitavanja po desni, ko bi z neko parcialnostjo, razdrobljenostjo hoteli zaščititi najprej kočevski med, pa potem kraški med in tako naprej. Slovenija je kot regija, kot država tako majhna v evropskem merilu, da bi bila po mnenju stroke in strokovnjakov ustrežnejša zaščita z geografskim poreklom in skupnim imenom slovenski med.

V tej zvezi se postavlja kopica vprašanj. Ministrici za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano sem jih zastavil kar šest. Predvsem pa mislim in poudarjam to, da bi ministrstvo moralo čim prej odločiti o tej vlogi, kajti čas nas preganja. Po eni od variant evropske zakonodaje se nam ta čas v dvehletnem obdobju lahko izteče že s 1. majem 2006. Predvsem pa me zanimajo bistveni in vsebinski razlogi, zaradi katerih Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nasprotuje Čebelarjski zvezi Slovenije, ter predvsem, kakšna so pravna in strokovna stališča, na katerih temelji mnenje Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Hvala lepa."

Ministrica Marija Lukačič je nato v odgovoru navedla naslednje podatke:

"Hvala za vprašanje, gospod poslanec mag. Sajovic. Vprašanje se nanaša na pridobitev označbe geografskega porekla slovenski med. Na to temo tečejo pogovori med Čebelarjsko zvezo Slovenije in Ministrstvom za kmetijstvo že od leta 2003. Organiziranih je bilo osem sestankov, na katerih je vsaj dvakrat sodeloval predsednik Čebelarjske zveze, gospod Lojze Peterle. Zadnji tak sestanek je bil 23. decembra 2005. Razlog, da se zadeva ni uredila, je v predpisih Evropske unije, in sicer v treh določilih. Prvič, v imenu. Ime države so lahko uporabljali le izjemoma in

tako izjemo ima za svoje območje Luksemburg. Slovenija ima različne podnebne pogoje in različne geografske značilnosti, kar se odraža v značaju medu. Tako bi se v vrsti medu pod imenom slovenski med navajale različne vrste medu — gozdni med, cvetlični med —, kar je z vidika potrošnika lahko tudi vprašljivo.

Ministrstvo si prizadeva za boljše rešitev tega problema v korist vseh zainteresiranih. V letu 2004, torej moji predhodniki, so zaprosili Čebelarjsko zvezo Slovenije, da v primeru negativne rešitve na ravni Evropske unije prevzame materialno odgovornost za posledice neuspešne zaščite slovenskega medu, ker pa take izjave ni bilo, ministrstvo postopka ni izvedlo.

Glede vprašanja povezave kočevski gozdni med in kraški med s slovenskim medom moram pojasniti, da sta kočevski gozdni med in kraški med vezana na ožje geografsko območje Republike Slovenije in tako v skladu z osnovnimi načeli evropske zakonodaje. Hkrati se v imenu ne pojavlja ime Slovenija.

Ministrstvo se je odločilo za organizacijo še enega sestanka z generalnim direktorjem DG AGRI v Bruslju, na katerem bi sodeloval tudi predsednik Čebelarjske zveze gospod Lojze Peterle. Namen tega sestanka je predstavitev problematike zaščite slovenskega medu na nivoju Evropske unije. To je še en poskus, da se najde rešitev, ki bo v prid slovenskemu čebelarstvu, hkrati pa bo v skladu s slovenskim in evropskim pravnim redom.

Glede vprašanja, kaj smo v zadnjem letu storili za področje čebelarstva, moram povedati, da smo v lanskem letu imeli v proračunu predvidenih 148 milijonov, ker smo izvajali program ukrepov na področju čebelarstva, porabljenih je bilo 98 milijonov; 50 % je prispevala Evropska unija, 50 % pa nacionalni proračun. Za leto 2006 imamo predvidenih skupno nekaj manj kot 400 milijonov, in sicer za čebelje matice kot državno pomoč v višini 225 milijonov tolarjev, za ukrepe iz programa področja čebelarstva pa 152,7 milijona tolarjev."

Nato je poslanec mag. Borut Sajovic odgovor ge. ministrice komentiral z naslednjimi besedami:

"Hvala lepa za odgovor. Seveda se strinjam z dobro voljo in pa s prizadevnostjo, ki jo kažejo na ministrstvu, vendar beseda do zdaj še ni meso postala in v Sloveniji se seveda imena slovenski med pri zaščiti geografskega porekla medu ne smemo sramovati in se moramo za to zavedati boriti, dokler taka možnost v Bruslju obstaja v najmanjši možni meri; če je to seveda uspelo Luksemburgu, zakaj bi bili Slovenci na tem področju kaj slabši, treba se je pač odločno pognati v rešitev tega problema in ravno to je tisto, kar me pri tem moti — ta bojazljivost ministrstva, ki enostavno proti Evropi ne nastopa dovolj ostro, in pa seveda, ker gre za nacionalni interes, potem je tak izgovor, da bodo, če nam to ne uspe, nastali določeni stroški, s katerimi bomo bremenili Čebelarjsko zvezo Slovenije. Ta pojasnitev se mi pa ne zdi čisto v redu, kajti čebelarstvo prinaša bistveno večjo korist vsemu slovenskemu kmetijstvu in podeželju kot pa samim čebelarjem in seveda, v kolikor do tega pride,

Čebelarški svetovalec

Glasilo Čebelarške svetovalne službe ČZS, št.: 2/06 (SČ 3/06)

REGISTRACIJA OBRATOV PRI VURS-U IN ZIRS-U

V prejšnji številki Čebelarškega svetovalca smo že pisali o registraciji pri VURS-u in ZIRS-u, zdaj pa vam posreduje-mo še dodatna navodila.

REGISTRACIJA PRI VURS-U

Vse podatke o tem, kdo vse se bo moral registrirati pri VURS-u in do kdaj, bomo objavili takoj, ko bo izšel pravil-nik o registraciji.

REGISTRACIJA PRI ZIRS-U

Čebelar, ki v svojih prostorih izvaja katero koli dejavnost, povezano s proizvodnjo **sestavljenih živil**, torej s proizvodnjo predelanih živil živalskega izvora v kombi-naciji z živilom rastlinskega izvora (*npr. medenjake*), mora svoj obrat registrirati pri **ZIRS-u** (Zdravstvenem inšpek-toratu RS).

To je obrat, v katerem proizvajajo živila živalskega izvo-ra, tj.:

- **nepredelane** proizvode živalskega izvora (*npr.: med, med v satju, med z dodatkom proizvoda rastlinskega porekla, npr. s sadjem, oreščki*) in
- **predelane** proizvode živalskega izvora brez dodatkov živil rastlinskega izvora, ki jih je mogoče pridobiti tako, da so surovine živalskega izvora predelane po postop-kih, kot so segrevanje, zorenje, sušenje itd. (*npr.: matični mleček, cvetni prah, propolis, medica, medeno žganje, medeni kis*), se ni treba registrirati pri ZIRS-u.

Čebelar, ki ima poleg prostorov/obrata za proizvodnjo medu in drugih čebeljih pridelkov tudi **posebej urejeno prodajalno za neposredno prodajo končnemu porab-niku**, mora prostor registrirati pri ZIRS-u, razen če gre za prodajo na svojem kmetijskem gospodarstvu neposredno končnemu porabniku. V tem primeru

mora obrat registrirati pri **VURS-u** (podrobno o tem v eni od prihodnjih števil).

Stalna stojnica/prodajno mesto na tržnici za prodajo živil živalskega izvora na drobno neposredno končnemu porabniku je živilski obrat, zato mora biti registrirana pri **ZIRS-u**. Registracija pri ZIRS-u pa ni potrebna, kadar gre za priložnostno aktivnost (npr. stojnica na vaški prireditvi enkrat ali dvakrat na leto).

Če bodo čebelarji v prihodnje na novo opravljali živil-sko dejavnost, so dolžni ZIRS-u vlogo posredovati najmanj 15 dni pred začetkom obratovanja obratov. Prav tako so najpozneje v 30 dneh dolžni javiti spremembe podatkov.

Pri ZIRS-u se je treba od 1. februarja 2006 registrirati v šestdesetih dneh. Šteje se, da so vloge oddane, če izpolnite **elektronski obrazec**, ki je objavljen na spletnem naslovu <http://e-storitve-zirs.gov.si>. Mogoče je oddati tudi pisno izpolnjen obrazec, ki je objavljen na spletni strani ČZS (Priloga 2), pod naslovom **Registracija obratov**, ali ga dobite pri terenskem svetovalcu za vaše območje. V tem primeru izpolnjene vloge pošljete na območno enoto ZIRS-a, na območju katere so nameščeni obrati, s pripisom "Registracija". Naslovi območnih enot so objavljeni na spletni strani ČZS ali jih dobite pri vašem terenskem svetovalcu. Če je to le mogoče, vlogo pošljite v elektronski obliki. Za podrobnejše informacije pa povprašajte Čebelarško sveto-valno službo oz. Andrejo Kandolf, ali vašega terenskega svetovalca.

Ti napotki niso dokončni in jih lahko kadar koli spre-menimo ali dopolnimo, bodisi na podlagi izkušenj bodisi na podlagi spremenjenih/dopolnjenih napotkov organov Evropske komisije.

(Prevzeto po Dopisu ZIRS-a z dne 27. 1. 2006, šifra 092-5/2006-21).

OZNAČEVANJE ČEBELJIH PRIDELKOV IN IZDELKOV

Andreja Kandolf

Ena izmed dolžnosti vsakega čebelarja je pravilno označevanje čebeljih pridelkov. Za označevanje živil je odgovorna oseba, ki je navedena na oznaki živila.

Obvezni podatki na oznaki za med in na oznakah drugih čebeljih pridelkov

Pri označevanju **predpakiranih živil** (to so živila, ki so namenjena končnemu porabniku in obratom javne prehrane

v embalaži, v katero so pakirana vnaprej, preden so dana v promet, ne glede na to, ali ta v celoti ali le delno obdaja živi-lo, vendar v vsakem primeru na tak način, da vsebine ni mogoče spremeniti brez odprtja ali spremembe embalaže) je obvezna navedba spodaj navedenih podatkov:

1. IME, pod katerim se živilo daje v promet (prodajno ime);

2. seznam sestavin in količina ali kategorije sestavin (*izjeme, pri katerih ta navedba ni potrebna, so pakiran med, cvetni prah, matični mleček*);
3. neto količina;
4. rok uporabnosti (*za med, cvetni prah, matični mleček in ostale izdelke se uporablja oznaka "porabiti najmanj do konca: ..." (sledi mesec, leto) ali "porabiti najmanj do: ..." (sledi dan, mesec, leto)*); Navedba roka uporabnosti ni obvezna za pijače, ki vsebujejo 10 % vol. alkohola in več.
5. serija (lot) živila, mora biti označena jasno in vidno s črko L in številko serije. Ta ni potrebna kadar je na embalaži naveden rok uporabnosti, ki vključuje v datum najmanj dan in mesec v tem zaporedju in še v nekaterih za čebelarja manj pomembnih primerih.
6. posebni pogoji shranjevanja (hranjenja) ali pogoji (*ta navedba je potrebna v primeru označevanja matičnega mlečka, cvetnega prahu in nepasteriziranih medenih napitkov*);
7. ime in naslov ali naziv podjetja in sedež proizvajalca ali tistega, ki živilo pakira, ali prodajalca, katerega naslov oziroma sedež mora biti v Evropski uniji;
8. podatek o državi porekla (izvora), če bi izpustitev tega podatka lahko zavedla končnega porabnika glede pravega porekla (izvora) živila;
9. navodilo za uporabo, kadar živila ne bi bilo mogoče ustrezno uporabiti brez tega navodila;
10. pri pijačah, ki vsebujejo več kot 1,2 % vol. alkohola, tudi natančna navedba vsebnosti alkohola v volumskih odstotkih.

Način označevanja

Oznake na živilu morajo biti v slovenskem jeziku, na opaznem mestu embalaže, tako da so zlahka vidne, razumljive, nedvoumne, jasno čitljive in **neizbrisne**, poleg tega pa ne smejo biti prekinjene z drugim besednim ali slikovnim gradivom.

Ime živila, neto količina, rok uporabnosti in odstotek alkohola morajo biti označeni v istem vidnem polju.

Oznake za med

Med mora biti označen v skladu s predpisom, ki ureja splošno označevanje predpakiranih živil, ter v skladu z naslednjimi zahtevami:

1. besedo "med" je dovoljeno uporabiti samo za naravno sladko snov, ki jo čebele *Apis mellifera* proizvedejo iz

nektarja cvetov ali iz izločkov živih delov rastlin ali izločkov na živih delih rastlin, ki jih čebele zberejo in predelajo z določenimi lastnimi snovmi, jo shranijo, posušijo in pustijo dozoreti v satju;

2. v prometu je dovoljeno uporabljati samo imena cvetlični med ali nektar, med iz mane ali gozdni med, med v satju, med s satjem ali deli satja v medu, samotok, točeni med, prešani med, filtrirani med in pekovski med. Ta imena je mogoče nadomestiti s splošnim imenom "med", razen za med v satju, med s kosi satja ali kosi satja v medu in pekovski med.

Ime je lahko nadomeščeno z oznako, ki se nanaša na:

- navedbo **cvetov ali rastlin**, če med v celoti ali delno izhaja iz navedenega izvora in ima njegove senzorične, fizikalno-kemijske in mikroskopske lastnosti,
- **regionalni, teritorialni ali topografski** izvor, če je med v celoti pridelan na navedenem območju,
- posebna merila kakovosti.

Na oznaki morajo biti navedene država oz. države porekla ali izvora, v katerih je bil med pridelan. Če med izvira iz več kot ene države članice Evropske unije ali države, ki ni članica Evropske unije, mora biti navedba nadomeščena z eno izmed spodnjih oznak, in sicer:

- "mešanica medu iz držav članic EU";
- "mešanica medu iz držav, ki niso članice EU";
- "mešanica medu iz držav članic EU in držav, ki niso članice EU".

Vsa ta pravila pa ne veljajo za pekovski in filtrirani med.
Prepovedane oznake (zdravje)

Oznake na živilu ne smejo biti take, da bi lahko zavedle končnega porabnika, zlasti glede:

1. njegovih značilnosti, narave, lastnosti, izvora ali porekla, sestave, količine, roka uporabnosti, načina izdelave ali pridelave;
 2. pripisovanja učinkov ali lastnosti, ki jih nima;
 3. navajanja, da ima živilo posebne značilnosti, če imajo take lastnosti vsa istovrstna živila. Za istovrstno živilo se šteje živilo, ki je po svojih lastnostih oz. definiciji razvrščeno v isto skupino oziroma kategorijo živil.
 4. **Živilom je prepovedano pripisovati zdravilne lastnosti**, kot so preprečevanje in zdravljenje bolezni ljudi ali celo ozdravitev, prav tako pa tudi opozarjati na take lastnosti. Izjema so le nekatere določene lastnosti živil.
- Lahko pa za kupce pripravimo informativna navodila, na primer:

Pašni redi - izdaja soglasij za zemljišča v lasti Sklada

Noviteta na področju pridobivanja soglasij za stojišča na zemljiščih, ki so v lasti države je, da za **gozdna in kmetijska zemljišča** izdaja soglasja izključno Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS. Društva podajo vlogo skupaj s seznamom parcel, na katerih so predvidena stojišča, na lokalne izpostave Sklada. Za lokacije lokalnih izpostav lahko povprašate svojega terenskega svetovalca. Sklad vam bo zaračunal strošek priprave soglasja v znesku 4.056 SIT+ DDV na pogodbo, pri tem pa ni pomembno, za koliko parcel velja pogodba.

- živilo je namenjeno kot krepčilo,
- živilo je namenjeno za slajenje namesto belega sladkorja,
- živilo je namenjeno kot kulinarčni dodatek k mesu, zelenjavi, sadju ...
- hraniti v hladnem, suhem in temnem prostoru,
- kratek recept itd.

Prelepka za med

Če smo vključeni v sistem kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti, lahko med opremimo tudi s prelepko. Med, označen s prelepko, bo za kupca še privlačnejši in se bo jasno ločil od medu neznanega izvora.

Porizeto po Pravilniku o splošnem označevanju predpakiranih živil, Ur. l. RS, št. 50/04, 58/04, in Pravilniku o medu, Ur. l. RS, št. 31/04.

PRIPRAVA ČEBEL NA NOVO SEZONO

Jožica Kapun Maršič

Na subpanonskem in še zlasti na mediteranskem območju Slovenije se začne narava po navadi prebujati že v začetku marca. Ta mesec se pojavijo že prve cvetoče rastline, na katerih čebele nabirajo prvi cvetni prah in nekaj medicne. Na splošno velja, da je narava v tem obdobju preskopa z medicno, zato je prav, da začnemo čebelarje družine na teh območjih dražljivo krmili, če želimo imeti v tretji dekadi aprila, ko zacveti oljna ogrščica, dovolj močne čebele.

Stari pregovor pravi, da se med rodi na medu. To pomeni, da mora čebelar družina v AŽ-panju v tem obdobju imeti vsaj 7 kg medu in da tudi matico spodbujamo k zaleganju z dražilnim krmiljenjem.

Matico lahko k zaleganju spodbujamo na tri načine:

1. s sladkomo raztopino (1 : 1),
2. s sladkomo pogačo in
3. z brazdanjem medenih satov.

Prvi pregled čebelarje družine je treba opraviti, ko je temperatura zraka v okolju vsaj 12 °C. Pregled mora biti hiter in učinkovit.

Pri tem ugotovljamo zaloge hrane in brezmatičnost, glede na zasedenost ulic pa tudi na hitro ocenimo moč družine. Ob rob zalege dodamo satni pitalnik, napolnjen s pogačo. Brezmatičnim družinam dodamo rezervne družine. Pogača mora biti bogata s hranilnimi snovmi, zato jo za domače čebelarstvo z možem narediva sama. Po preverjenih izkušnjah starejših čebelarjev dodava v pogačo mleti sladkor, kvas, mešanico vitaminov in rudnin, med oljne ogrščice in po potrebi tudi vodo. Med moramo seveda prej poslati v pregled, da morda ne vsebuje spor hude gnilobe, sicer pa je med oljne ogrščice priporočljivo dodati v pogačo zato, ker vsebuje pre-

cej cvetnega prahu z veliko količino kakovostnih beljakovin, ki so nujno potrebne za zdrav razvoj čebeljih družin.

Ko se temperatura v okolju delno ustali, je treba čebelarje družine temeljiteje pregledati. Ob tej priložnosti družino premestimo v sredino panja, ob zalego pa damo razbrazdana medena sata. Med iz satovja začnejo čebele takoj prenašati v drugo satovje, zato matica takoj zaleže prazne celice. Ker pri matici s tem dosežemo občutek paše, začne se intenzivneje zalegati. Čebele prenašajo med tudi ob deževnem vremenu, zato njihov razvoj ni toliko odvisen od vremena. Razumljivo pa je, da je za to potrebna primerna temperatura zraka. Satni pitalnik premestimo ob steno panja. Postopek brazdanja satov ponovimo čez deset dni. Ta način dražilnega krmiljenja je sicer precej zamuden, vendar se absolutno izplača, če želimo imeti v obdobju cvetenja oljne ogrščice v panju dovolj močne čebele.

Ob tem načinu dražilnega krmiljenja ima čebelar družina na voljo obilico pripravljene hrane, ki so jo pripravile že lanske poznoletne čebele, pa tudi kakovostno pripravljene hrane v satnem pitalniku. Postopek zahteva obilnejše jesensko krmiljenje s sladkomo raztopino. Ob morebitnem podaljšanju zime je čebelar mimejši, saj ve, da imajo čebelarje družine dovolj veliko zalogo hrane.

V drugi polovici marca zacveti še več medovitih vrst rastlin, na katerih čebele pridno nabirajo medicno in pelod, potreben za razvoj družine.

Le zdrave, dobro nahranjene in oskrbovane družine se bodo spomladi hitro razvile in dočakale prvo pašo tako močne, da bodo prinesle dovolj medu tako zase kot za čebelarja. Ni lepšega kot pogled na polno medišče medu in pridne čebele.

Čebelarški krožki

Tanja Magdič

Čebelarška svetovalna služba si je za eno izmed svojih nalog zadala tudi spodbujanje mladih za gojenje čebel, zlasti ob pomoči čebelarških krožkov. Na podlagi ankete o delovanju čebelarških krožkov v minulih mesecih smo skušali ugotoviti, na katerih področjih se pojavlja največ težav in kakšno je zanimanje za organiziranje čebelarških

krožkov. Anketni vprašalnik smo poslali vsem registriranim čebelarškim društvom in regijskim zvezam v Sloveniji, skupaj na več kot 200 naslovov. Odgovore smo prejeli iz 54 čebelarških društev (približno 25 %), od tega iz petih (od 28) iz Ljubljane z okolico, 12 (od 53) iz Pomurja in Podravja, 15 (od 48) iz celjske in koroške regije, iz devetih (od 26) iz

Dolenjske, Bele krajine, Zasavja in Posavja, iz treh (od 18) iz primorske in obalno-kraške regije ter iz osmih (od 23) iz Gorenjske. Od regijskih zvez je vprašalnik vrnila ena sama - Zveza čebelarских društev Krško.

- Po analizi odgovorov smo ugotovili:
- 93 % čebelarских društev je zainteresiranih za organiziranje čebelarских krožkov,
- 87 % društev je v preteklosti že organiziralo čebelarских krožek,
- 28 % čebelarских društev ima težave z ustreznimi mentorji, 72 % društev pa tega problema nima,
- 22 % društev ima težave z možnostmi za delovanje čebelarskega krožka, 78 % društev tega problema nima,
- pomoč pri delovanju krožkov potrebuje 80 % društev.

Kot najbolj dobrodošlo obliko pomoči društva navajajo pomoč pri nakupu gradiva in učenikov, pomoč strokovnjaka ter pomoč pri motiviranju in zainteresiranosti vodstev

šol, staršev in ne nazadnje tudi mladih. Največkrat kot problem navajajo pomanjkanje interesa in poslušnosti vodilnih na šolah ter pomanjkanje finančnih sredstev, potrebnih za osnovno delovanje čebelarских krožkov. Problem so tudi mentorji, ki bi znali zainteresiranim mladim znanje posredovati strokovno in njihovi starosti primerno. Po njihovem mnenju so rešitve zlasti zagotovitev ustrezne opreme in učenikov, strokovna priprava programa dela mentorjev ter njihovo usposabljanje.

Po podatkih Čebelarске zveze Slovenije po vsej državi v tem šolskem letu deluje 58 čebelarских krožkov. Anketa je pokazala, da interes čebelarских društev za organiziranje krožkov vsekakor obstaja, vendar ga, žal, spremljajo številni problemi. Veliko bo še treba postoriti, če bomo želeli doseči cilj, to je spodbuditi interes mladih za čebelarjenje. To pa vsekakor je tudi eden od ciljev Čebelarске svetovalne službe in upamo, da tudi slehernega čebelarja.

Vi sprašujete, mi odgovarjamo

I. Š. iz Sodražice sprašuje, ali morajo svoj obrat (prostor) pri VURS-u registrirati tudi tisti čebelarji, ki na domu prodajajo med ali podarajo.

Pravilnik o registraciji živilskih obratov pri VURS-u, še ni objavljen, zato na to vprašanje še ne moremo odgovoriti. Odgovor vam bomo posredovali takoj, ko bomo dobili informacije. Navodila glede registracije bodo objavljena v Čebelarškemu svetovalcu in na spletnih straneh ČZS.

M. P. zanima, kje lahko kupi mravljinčno oz. oksalno kislino in druga alternativna sredstva.

Ta sredstva je mogoče kupiti v vseh trgovinah s čebelarским priborom oz. kemikalijami in v lekarnah. O tem lahko povprašate tudi območne veterinarje, ki delujejo v okviru Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Poročanje za dohodnino

V zvezi z vprašanjem, ali je treba zaradi poročanja za dohodnino, oznaka 7002, pridobiti davčne številke za člane društev, ki jim je Zveza društev povmila potne stroške, pojasnjujemo: V skladu z določilom drugega odstavka 66. člena Zakona o davčnem postopku - ZDavP-1 (Uradni list RS, št. 25/05 - UPB1, 96/05 - ZRTVS-1, 100/05 - odločba US in 109/05) mora fizična oseba predložiti svojo davčno številko izplačevalcu dohodkov vedno, kadar ji ta nakaže dohodke, ne glede na to, v kakšni obliki jih pridobi. Če fizična oseba tega ne stori, izplačevalec fizični osebi tega dohodka ne sme izplačati. ZDavP-1 je začel veljati 1. januarja 2005. (Odgovarja M. G., finančni svetovalec, na podlagi pojasnila DURS, št. 4210-48/2006, 19. 1. 2006.)

Vprašanja pošljite do četrtega dne v mesecu, na naslov: ČZS, Svetovalna služba, ali na e-naslov: lidija.senic@siol.net

Delavnice EPD

Glede na zanimanje čebelarjev za delavnico o sredstvih EPD oz. za to, kako pridobiti nepovratna sredstva za naložbe v čebelarstvo, sporočamo, da bomo delavnico ponovili v petek, 17. marca 2006, ob 16. uri, v prostorih ČZS, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Predaval bo g. Mitja Zupančič, univ. dipl. inž. zoot., Specialist za ekološko kmetovanje pri KGZS, KGZ Celje

URADNE URE SVETOVALCEV:

Andreja Kandolf, specialistka za zagotavljanje varne hrane, uradne ure: tor., sre., pet. od 8.-16. ure, tel.: 01 729 61 33, 040 436 514; **Marjan Papež**, specialist za ekonomiko in tehnologijo, uradne ure: pon.-pet. od 8.-16. ure, tel.: 01 729 61 10, 040 436 512; **terenski svetovalci: Vlado Auguštin**, uradne ure: pon. od 10.-14., tel.: 040 436 516, 07 306 02 35; **Jožica Kapun Maršik**, uradne ure: pon. od 10.-14. ure, tel.: 040 436 517, 02 548 16 39; **Tanja Magdič**, uradne ure: pon. od 12.-16. ure, tel.: 040 436 513; **Lidija Senič**, v. d. vodje ČSS, uradne ure: tor. od 12.-16., sre. od 8.-14. ure, tel.: 040 436 515. **Radovan Kovačič**, terenski svetovalec za primorsko, obalno-kraško in notranjsko, uradne ure: pon. od 8. - 12. ure na Srednji poklicni in tehnični kmetijski šoli, U. padlih borcev NH, 5290 Šempeter pri Gorici, tel.: 040 436 518, e-pošta: radovan.kovacic@email.si.

bomo pač poskusili in pa seveda stroške potem tudi proračunsko poravnali. Moti me pa tudi to, da ministrstvo v tej vlogi Čebelarji zvezi Slovenije ne nastopa kot partner, pač pa nastopa kot nekdo, ki postavlja neke normative, neke omejitve in išče razloge, kako ustreči tej veliki Evropi, namesto da bi se postavilo na nasprotno stran, kako podpreti in uveljaviti interes slovenskega kmeta, slovenskega čebelarja in slovenskega potrošnika, da od matere Evrope izsilimo nekaj, kar nam nenazadnje pripada."

Na njegove argumente pa je ga. ministrica dejala:

"Strinjam se z izvajanjem mag. Sajovica, vendar je

treba povedati, da smo odvisni od evropskega pravnega reda, da sem gospoda Peterleta sama prosila, naj skuša tudi on lobirati na tem področju, da bi nam vendarle uspelo. Povedala sem, da ena taka izjema je, ki pa je bila izpogajana mnogo pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Mi si tega predpristopnem času nismo zagotovili, zato je zdaj toliko težje. Poskušali bomo še enkrat s skupnim naporom s Čebelarstvo zvezo in upamo, da nam bo uspelo. Hvala."

Na podlagi stenogramskega zapisnika za objavo pripravilo

uredništvo Slovenskega čebelarja

Čebelarji, izrabite možnost brezplačne analize svojega medu!

Andreja Kandolf

Čebelar, ki daje čebelarje pridelke v promet, je tudi odgovoren za to, da je njegov pridelek varno in kakovostno živilo.

Dajanje živila v promet namreč pomeni imeti živila ali krmo za prodajo, vključno s ponujanjem za prodajo in z vsemi oblikami prenosa, brezplačno ali proti plačilu, pa tudi prodajo, distribucijo in druge oblike njihovih prenosov.

V promet lahko dajemo samo varna živila. To pomeni, da v čebelarjih pridelkih ne sme biti nedovoljenih substanc, vsebnost dovoljenih sredstev za zatiranje čebelarjih bolezni, zajedavcev in škodljivcev pa ne sme presegati največje dovoljene vrednosti. Delovanje v skladu z dobro čebelarstvo prakso in izvajanje notranjega nadzora nad pridelavo pridelkov je torej dolžnost vsakega čebelarja.

Poleg zahtev glede varne hrane pa mora med izpolnjevati vsa kakovostna merila, ki so opisana v Pravilniku o medu (2004). Čebelarje vabimo, da v okviru samokontrole odzamejo vzorce medu in jih oddajo v analizo. V okviru Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2006 (Ur. l. RS, št. 113/2005) v laboratoriju ČZS brezplačno izvajamo interno kontrolo medu, ki je namenjena vsem čebelarjem v Sloveniji, ki so registrirani v skladu z zakonodajo. Število analiz je omejeno do višine sredstev, ki so zagotovljena za ta namen.

Vsak čebelar sam ve, na kateri stopnji je njegov nadzor takšen, da ni nikakršnega tveganja za živilo, na kateri pa morda obstaja možnost, da z njegovim živilom ni vse v redu, in se zato želi prepričati o kakovosti svojega medu. Pri tem je zlasti pomemben nadstandard (višja merila kakovosti, kot jih določa Pravilnik o medu), saj ta postaja čedalje pomembnejši za uspešno trženje medu.

Tako ima čebelar možnost izbire med sedmimi različnimi paketi analiz. Za kateri paket se odločiti?

Če čebelarja zanima, ali je ustrezno skladiščenje medu, potem bo izbral bodisi **paket št. 1** bodisi **paket št. 2**. Vsebnost HMF v medu in diastazno število sta kazalca svežosti oziroma pregrevanja živila. Svež med ne vsebuje HMF. Ta nastaja iz sladkorjev v medu. Na nastanek HMF vplivajo kisline glede na pH in **temperaturo** medu. Tako je vsebnost HMF skupaj z diastaznim številom, s katerim določimo aktivnost encima diastaze, kazalec svežosti medu.

Encimi delno izvirajo iz nektarja ali mane, delno iz cvetnega prahu, po večini pa so izloček čebelarjih žlez. Ker so encimi beljakovine, so zelo občutljivi na segrevanje (na več kot 40 °C, zlasti če traja dolgo), zato jih tako kot vsebnost HMF uporabljajo za merilo pregretosti medu oziroma njegovo kakovost, na podlagi aktivnosti encimov pa lahko sklepamo tudi o shranjevanju in pristnosti medu.

Del teh dveh paketov so tudi nekatere druge analize. Tako mora med imeti okus in vonj, ki sta značilna za to živilo, določamo pa ju s senzorčno analizo, ki nam pomaga pri ugotavljanju onesnaženja medu s tujim vonjem in okusom. Ta analiza nam pomaga tudi pri določanju sortnosti medu. Med, ki je v stadiju fermentacije, ima nedoločljivo sadno aromo, ki v nadaljevanju fermentacije izginja, krepi pa se okus po kvasovkah, saj prav te povzročajo fermentacijo oz. vrenje. Povečano število kvasovk lahko ugotovimo tudi z mikroskopsko analizo medu. Kvasovke so mikroorganizmi, ki živijo v okoljih z več vode, zato je pomembno, da točimo med, ki vsebuje čim manj vode. Takšen med bo zavrel počasneje kot med, ki vsebuje veliko vode.

Pri vrenju živila se spremeni tudi vsebnost prostih kislin v medu. Ta se sicer lahko spremeni tudi ob nepravilni uporabi kislin za zatiranje varoe. Sicer pa je pH medu kisel. Vsebnost kislin v medu bomo določali v **paketu št. 4**, v okviru katerega bomo določali še preostale fizikalno-kemijske parametre, kot jih določa Pravilniku o medu.

Kazalec izvora medu je elektrolitska prevodnost (gozdni, cvetlični med). Za gozdne medove je značilna višja elektrolitska prevodnost kot za cvetlične.

V medu ne sme biti več kot 0,1 % v vodi netopnih snovi, saj so te kazalec nečistoč, pepel v medu pa je kazalec vsebnosti mineralov. Med cvetličnega izvora navadno ne vsebuje več kot 0,35 % anorganskih snovi, gozdne vrste pa vsebujejo do 1 % teh snovi.

V **paketu št. 3** bomo določali sladkorje v medu. Posamezni sladkorji v medu so kazalec izvora (gozdni, cvetlični med) in pristnosti medu.

Vsak čebelar ima pravico, da svoj med označi tudi po botaničnem poreklu. To lahko storimo, če njegove senzorične, fizikalno-kemične in mikroskopske lastnosti ustrezajo sorti (Pravilnik o medu, 2004). Čebelar tega ne more narediti sam, ker za to nima niti ustreznih

naprav niti ustreznega znanja. Samo opazovanje čebel, kje nabirajo medicino, po navadi ni dovolj zanesljiva indikacija za določitev botaničnega porekla medu. Čebelar, ki ga torej zanima sorta njegovega medu, bo izbral **paket št. 5**.

Paketa št. 6 in št. 7 sta pomembna s stališča zagotavljanja varnega živila.

Ostanki kemičnih sredstev za zatiranje varoe v medu so lahko posledica prevelike ali nepravilne uporabe teh sredstev.

Pri zdravljenju čebeljih družin že nekaj let ne uporabljamo več antibiotikov, zato v medu ne sme biti niti sledu njihovih ostankov. Lahko pa imamo v zalogi še med iz prejšnjega obdobja ali pa smo bili priča intenzivnemu ropanju, med katerim lahko čebele prinesejo v panj tudi onesnažen med.

Čebelarji imajo torej možnost, da svoj med oddajo v pregled in izpopolnijo pridelavo medu, tako da bo naš med po varnosti in kakovosti boljši od tujega medu neznanega izvora. Prav zaradi tega bodo tudi kupci raje posegali po njem.

Po opravljeni analizi bo vsak čebelar prejel rezultate. Tajnost podatkov je zagotovljena!

Medovite rastline

Koledarji cvetenja in njihovi predhodniki

Janez Gregori

Začnimo z nekoliko čudno besedo, ki smo jo sem ter tja v zvezi s čebelarstvom vendarle že slišali in verjetno tudi preslišali - s fenologijo. Na kratko, to je veda, ki se ukvarja s preučevanjem sprememb pri rastlinah in živalih, ki se ponavljajo v določenih obdobjih (periodične spremembe). Preučuje podatke, npr. kdaj se v določenem kraju pri rastlinah začne kaljenje, olistanje, cvetenje do zorenja semena oz. plodov, koliko časa cvetenje traja itd. Podobne podatke preučuje ta veda tudi pri živalih, npr. na kateri dan se spomladi v določen kraj vrnejo s prezimovanja prvi predstavniki neke ptičje vrste, recimo kmečke lastovke, na kateri dan začnejo gnezdit, kdaj se živali pari, kdaj se začne in konča zimsko spanje, kdaj se pri nekaterih pojavi zimska otroplost itd.

Fenološki podatki v čebelarstvu

Čebelarjevo delo je tesno povezano s fenološkimi podatki, predvsem s tistimi, ki se nanašajo na cvetenje rastlin. Čebele so življenjsko odvisne od cvetočih rastlin,

na katerih nabirajo medicino in cvetni prah, zato so jim tudi telesno prilagojene, nitem njihovega življenja pa je usklajen z ritmom cvetenja. Dogajanje v čebeljih družinah večkrat povezujemo s cvetenjem kakšne prav določene rastline. Tako začetek gozdne paše na več območjih Slovenije povezujemo s cvetenjem črnega bezga ali pa je določen poseg v čebeljo družino domačega čebelnjaka odvisen od cvetenja čisto določenega drevesa. "Ko zacveti tista češnja v vogalu vrta, moram pri čebelah narediti to in to, če hočem, da bo opravljeno pravočasno." Nekatera taka opažanja so prešla celo v pregovore. Tako čebelarji ponekod pravijo, da "kadar jablane cvetejo, čebele mrjejo", saj je v tistem obdobju pogosto slabo vreme, v panju je veliko zalege, zaloge hrane pa picle ... Za čebelarje je nadvse pomembno vedenje o začetku cvetenja različnih medovitih rastlin v okolici in njegovem trajanju.

O fenoloških opazovanjih je pisal že V. Rojc (Sodobno čebelarstvo II, 1958: 645) in poudaril njihovo

pomembnost: "Drugod so ustanovili že posebno fenološko službo in bilo bi prav, da bi tudi pri nas organizirali čim širšo tako opazovalno mrežo. Če boče namreč čebelar spoznati pašne razmere svojega kraja, ni dovolj, da ugotovi, katere medovite rastline uspevajo v okolici njegovega čebelnjaka, ampak mora natančno določiti tudi čas njihovega cvetenja. Za vsako važnejšo medovito rastlino, ki je v okolju nekaj več, bi moral sestaviti koledar cvetenja z naslednjimi zapiski: ime rastline, njena razširjenost v kraju, začetek cvetenja, višek cvetenja, konec cvetenja, vremenske razmere med cvetenjem, čebelarška vrednost rastline." Tako so pisali že pred skoraj pol stoletja!

Če se sprehodimo po Sloveniji, vidimo, da istovrstne rastline lahko cvetijo ob zelo različnem času. Ko na Primorskem že začnejo zobati prve češnje, ponekod na Goriškem prve šele zacvetijo. Ko akacijeva paša na Primorskem že začne ponehavati, se v Prekmurju šele dobro začne. In še veliko je takih primerov. Vidimo torej, kako nevhvalno opravilo za čebelarje je pisanje mesečnih navodil za vso Slovenijo!

Poglejmo, kaj nam v čebelarstvu lahko razkrijejo fenološki podatki. Za določen kraj naredimo t. i. koledar cvetenja, ki nam kaže, kdaj lahko računamo na začetek cvetenja posameznih vrst rastlin in temu prilagodimo posege v čebelje družine - če so ti seveda potrebni. Če imamo na razpolago take koledarje za različne kraje, lahko npr. na zemljevidu označimo, v katerih krajih začne na isti dan cveteti neka medovita rastlina. Če te kraje povežemo med seboj s črtami, dobimo tako imen-

ovane izofene, to je črte, ki povezujejo kraje s sočasnim začetkom cvetenja neke rastlinske vrste. Iz vsakdanjega življenja bolj poznamo različne druge izočrte (to so črte, ki vežejo točke z enakimi lastnostmi ali značilnostmi), npr. izohipse povezujejo kraje z enako nadmorsko višino, izoterme kraje z enako temperaturo, izobare kraje z enakim zračnim tlakom itd. Si predstavljate, kako zanimive bi bile črte, ki bi povezovale slovenske kraje, v katerih začnejo sočasno cveteti češnje, regrat ali črni bezeg, ali tiste, ki bi povezovale sočasen konec njihovega cvetenja. Izofene so pomembne tudi za kmetijstvo, saj iz njih razberemo, kdaj npr. začnejo v različnih krajih cveteti določene poljščine ali travniške rastline.

Uspevanje neke rastline je odvisno od številnih dejavnikov, med drugim od temperature, ki je pogosto povezana z nadmorsko višino, od količine vode, svetlobe, geološke podlage, količine humusa, vetrovnosti itd. Za rastline, npr. enoletne, so značilna različna obdobja razvoja, t. i. faze, od kaljenja, olistanja, cvetenja do zorenja semena oz. plodov. Za čebelarje je zanimiv predvsem podatek o začetku in trajanju cvetenja, saj rastlina v tej fazi izloča sladek sok, medicino ali nektar, ki ga čebele nabirajo in predelujejo v med. Za gozdno medenje, pri katerem mano po večini proizvajajo listne ušice in kaparji, sta pomembna podatka zlasti začetek in čas izločanja mane. Eden glavnih ciljev opazovanja in zapisovanja datumov cvetenja različnih medovitih rastlin je izdelava koledarja cvetenja.

(Nadaljevanje v naslednji številci)

Ali bo smreka letos medila?

Franc Šivic

To vprašanje so mi zastavljali udeleženci šole čebelarjenja Antona Janše, ko smo si pri predmetu Čebelja paša na fotografijah ogledovali razvoj povzročiteljev mane na iglavcih. Vprašanje je bilo kar na mestu. Res lahko že v prvih mesecih leta, ko je pokrajina še pokrita s snegom in narava počiva, na drevju narežemo smrekove vejice, potem pa jih v topli sobi pri dobri luči in skozi povečevalno steklo natančno pregledamo. Na podlagi teh odkritij lahko sklepamo, kako kaže glede zgodnje paše na smreki.

Iskali bomo ličinke velikega smrekovega kaparja (*Physokermes picea* Schr.). Zanj je značilno, da dosežejo samicke v naših krajih spolno zrelost zadnje dni aprila ali prve dni maja in tedaj na zgornjem delu svojih ščitkov izločajo velike kaplje sladke mane. Medenje lahko traja ves maj in se zavleče celo v junij. Če je kaparjev veliko, utegne biti bera obilna, žal pa

tedaj večina čebeljih družin še ni dovolj razvita, da bi lahko na tej paši nabrale velike količine mane. Tudi vreme je konec aprila po navadi precej deževno, hladno in vetrovno. Kljub temu obstajajo podatki o tem, da so čebelarji v nekaterih letih zaradi množičnega pojava velikega smrekovega kaparja pridelali znatne količine dehtečega, rdečerrjavega smrekovca.

Ta se najraje naseli na posamezno rastočih, dobro prehranjenih drevesih v nižinskih gozdovih, v višjih legah ga pa zamenja mali kapar. Ta povzroča mano junija, v više ležečih gozdovih pa tudi julija. Pogosto opažamo, da čebele najprej nabirajo mano na velikem kaparju, pozneje pa se medenje preseli v višje sestoje smrek, na katerih zamedijo mali kapar.

Ličinke velikega kaparja so skrite in zaščitene pod luskami in v pazduhah mladice ter enoletnih poganjkov med dvema vejicama. V začetku marca je njihov pre-

mer približno 2 mm, belkaste ali svetlorjave barve. Navadno najdemo v enem kolencu eno do dve ličinki, včasih pa tudi več. Proti koncu marca bo iskanje velikega kaparja lažje. Njegova skrivališča nam bodo izdali beli, puhasti vošчени laski, ki pokukajo izza luske, aprila pa se že pokažejo rdeči ščitki, ki dosežejo svojo normalno velikost okoli prvega maja.

Letos sem si ogledal nekaj smrek v okolici Ljubljane in nabral vzorčne vejice. Doma sem jih natančno preiskal in ugotovil, da je bilo vsako peto kolence naseljeno z ličinkami velike lekanije. To je zelo dobro znamenje za prihodnje medenje smreke, posebej še zato, ker sem v številnih skrivališčih našel tudi po pet ličink skupaj. Seveda bi moral za natančnejšo oceno preiskati več gozdnih sestojev na večji površini. Žal si tega zaradi pomanjkanja prostega časa nisem mogel privoščiti.

Morda pa se bo opogumil kateri on naših bralcev in nadaljeval moje delo. Prepričan sem, da bo ob tem začutil veliko zadovoljstvo, podobno kot sem ga tudi sam.

Veliki smrekov kapar izloča mazo.

Foto: F. Šivic

Vrbe - *Salix* sp., družina vrbovk *Salicaceae*

Trajče Nikoloski in Peter Ribič

Domovina: Severna polobla, Južna Amerika, Srednja in Zahodna Evropa, rastejo do višine 1800 m nad morjem.

Ime: Nekatera najpogostejša udomačena ljudska imena za vrbe: giva, gevovec, mačičevina, muckovec, beka, rdečkasta, srebrnolistna, maleka, žalujka,

Opis: Gmi in polgmi Vrbe so dvodomne rastline, posebej rastejo moške rastline, ki dajejo obilo cvetnega prahu, in posebej ženske rastline, na katerih čebele nabirajo le medicino. Cvetijo od marca do aprila, nekatere vrste vrb v nižinah tudi maja, alpske vrste pa lahko cvetijo še avgusta.

Na splošno so vrbe zelo pomembne za čebelarstvo. Če v neposredni bližini čebelnjaka raste več različnih vrst vrb, imajo čebele zagotovljeno zgodnjo spomladansko pašo, s tem pa tudi dober razvoj zaloge. Seznam obiskovalcev vrb je zelo dolg, saj ponujajo velike količine lahko dosegljivega peloda in nektarja. V Sloveniji raste 23 različnih vrst vrb. Najbolj znana je iva (*Salix caprea* L.), kot gostiteljice ušic pa so znane različne vrste vrb, med njimi zlasti bela vrba (*Salix alba* L.), krhka vrba (po Mali flori Sl.) (*Salix fragilis* L.), rdeča vrba (*Salix purpurea* L.), beka (*Salix viminalis* L.) itn.

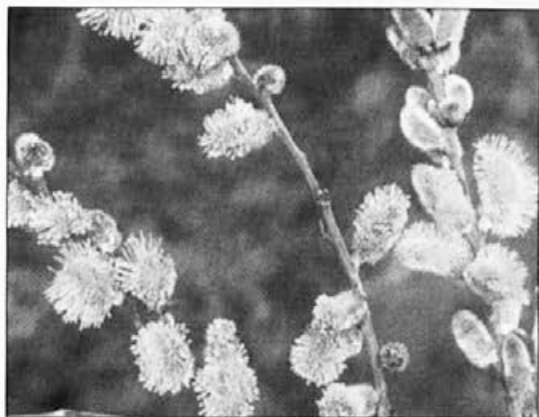
Medovitost: Na vrbah čebele dobijo predvsem obilo cvetnega prahu in propolis, na ženskih rastlinah pa tudi medicino. Čebelje družine, ki so v bližini vrb, si tako lahko naberejo precejšnje zaloge. Med vrb je rahlo rumen, zelo aromatičen in bogat s cvetnim prahom. Spada v drugo skupino za čebele pomembnih rastlin (Naše medonosne bilje, Šimič 1980).

Zanimivosti: Zelnata vrba (*Salix herbacea*) velja za najmanjšo lesnato rastlino v Evropi, ki jo je že Linné označil za najmanjše drevo na svetu. V rod *Salix* prištevamo približno 400 vrst, od tega 30 srednjeevropskih. Večina vrb uspeva na sončnih rastiščih in vlažnih tleh. Salicilna kislina (od imena *Salix*) deluje antibiotsko (uničuje klice), lajša bolečine in redči kri.

Vrbe

Vrba iva - moške matice.

Vrbe le redko nudijo dobro pašo.

Navadna leska -

Coryllus avelana

Domovina: Evropa, Amerika, Azija.
iz družine leskovk Corylaceae.

Ime: Najpogostejši udomačeni ljudski imeni za lesko sta leska in leščevje.

Opis: Navadna leska je gm ali majhno drevo, ki zraste do največ 7 m visoko in ne doseže visoke starosti. Gre za rastlino iz družine leskovk Corylaceae. Običajno se razveja že pri tleh, sivorjava skorja pa se zelo hitro lušči. Je listopadno drevo. Cvetovi so enospolni in enodomni, razvijejo se pred cvetenjem. Moški cvetovi so viseči, združeni v valjaste viseče matice in se pojavijo že jeseni, ženski pa so skoraj neopazni. Opazimo jih le zaradi rdečih brazd zgodaj spomladi. Obiskovalci so domače čebele, ki na njih najdejo veliko cvetnega prahu, če se že zgodaj ne pojavi zmrzal. Včasih pa leske za čebele cvetijo tudi prezgodaj. Kljub temu da je leska vetrocvetka, čebele na njej nabirajo cvetni prah, ki po navadi zelo spodbudi vzrejo zalege v družini. Leska ne izloča medicine.

Medovitost je zelo pomembna zlasti zaradi zgodnjega cvetenja in cvetnega prahu, ki ga čebele nabirajo, saj spodbudi vzrejo zalege v čebeljih družinah. Leska ne izloča medicine. Rastlina je zelo pomembna za čebelarstvo, predvsem zato, ker daje čebelarom spomladi prvi sveži cvetni prah. Zaradi tega je zaželena ob vsakem čebelnjaku. Spada v drugo skupino za čebele pomembnih rastlin.

Zanimivosti: Ime izvira iz grške besed *coris*, ki pomeni čelada, saj so delčki ki sestavljajo visoko ovalno mačico podobni čeladam.

Navadna leska je trpežna, prilagodljiva, zelo dobro prenaša obrezovanje in zelo rada odganja, zato je zelo uporabna drevnina za varovalne zasaditve in sajenje v proudrsti.

Rdečelistna leska -

Coryllus maxima 'Purpurea'

Domovina: Evropa, Azija.

Medovitost: Enaka kot pri navadni leski.

Rdečelistna leska

Navadna leska.

Iz društvenega življenja

Po regijskih posvetih

Boštjan NOČ

Pred začetkom letošnjih regijskih posvetov po vsej Sloveniji sem se odločil, da se jih bom sam udeležil, kolikor bo to le mogoče. Moj namen je bil predvsem spoznati, kaj si o delu ČZS misli širša čebelarstva javnost po vsej Sloveniji. Poleg tega mi je bila kot vodji projektnih skupine za izvedbo Uredbe 2006 naložena tudi njena predstavitev.

Tako sem se udeležil večine regijskih posvetov po vsej državi. Z zanimanjem sem prisluhnil udeležencem posvetov, ob tem pa sem ugotovil, da je bila tako rekoč na vsakem zelo podrobno obravnavana ena tema, vendar povsod druga. Kot kaže, na različnih območjih Slovenije nimamo enakih problemov. Vsaka regija ima svoje posebnosti, podobno, kot se na posameznih območjih Slovenije razlikujemo tudi ljudje.

Vendar pa so se čebelarji v večini regij strinjali, da je ČZS v zadnjih dveh letih naredila velik korak naprej, hkrati pa poudarjali, da sta za uspeh potrebna še najmanj dva koraka. Večina se jih je tudi strinjala, da je ČZS z registracijo čebelarjev, s popisom čebeljakov, z vzpostavitvijo pašnega reda (žal še ne v celoti!), s statusom Priznane rejske organizacije, z izvajanjem Uredb o podpori čebelarstvu itd. postala resen partner državi. Prav tako jih je večina menila, da je ČZS z izvajanjem Uredbe naredila zelo veliko dobrega za slovensko čebelarstvo, ob tem pa so opozorili, da predsedniki, tajniki in blagajniki čebelarstev ne zmorejo več izjemno obsežne administracije. Žal, tega za zdaj še ni mogoče spremeniti, čeprav nekateri že razmišljajo o tem, kako bi jo zmanjšali.

Vsi čebelarji na terenu so dobro ocenili tako imenovane "panjske liste". Strinjali so se, da je tak način

koristen, čeprav je tudi to pravzaprav dodatna administracija. Precej pripomb pa je bilo slišati na račun obrazcev, zato si bomo te v prihodnje prizadevali vsaj delno izboljšati.

Na večini posvetov je bila razprava osredotočena predvsem na med in problem varoe. Ta zajedavec je problem tako slovenskega kot svetovnega čebelarstva in tega se zavedamo vsi! Priznana rejska organizacija (PRO) je pripravila tri leta trajajoč program zatiranja varoe. Program je potrdil tako UO ČZS kot svet PRO in ne nazadnje tudi Nacionalni veterinarski inštitut. Na terenu se prepogosto dogaja, da posamezniki neupravičeno ne priznavajo programa PRO. Ta program so potrdili vsi pristojni (NVI je o programu, ki ga izvaja ČZS, izdal tudi zloženko), zato ne razumem posameznikov (tudi veterinarjev NVI), da na terenu nasprotujejo temu programu. Pozivam vse, da se držimo tega programa in da se čebelarji udeležujemo usposabljanj, saj bomo na ta način lažje in uspešneje obvladovali varoo.

Drugi žgoč problem je trženje medu. Čebelarji so po večini kritizirali ČZS, češ da ne namenja dovolj pozornosti promociji medu. Vsi si želijo več propagande, predvsem v medijih. ČZS je zadevo vzela zelo resno. Res je, da je zaradi pomanjkanja sredstev nemogoče propagiranje slovenskega medu po TV. Zato pa bo ČZS začela propagirati slovenski med ob pomoči Čebelarstva svetovalne službe. ČSS bo naredila vse, da se bo začel slovenski med v različnih oblikah pojavljati v javnosti. Svetovalna služba se bo zadeve lotila sistematično, njen končni cilj pa bo povečana prodaja slovenskega medu. Vsi se strinjamo, da je

(Nadaljevanje na str. 87)

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne GJ-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirane oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča. Izdelujemo tudi vse vrste satnikov.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.

Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!

treba porabnikom ustrezno predstaviti kakovost slovenskega medu, saj je ta nesporno med najboljšimi. Samo s pozitivnim pristopom bomo porabnika prepričali, da se mu za kakovostnejši slovenski med splača plačati nekaj več.

Udeleženci regijskih posvetov so razpravljali tudi o predčasnih volitvah za predsednika in podpredsednika ČZS. Na vseh posvetih jih je večina menila, da sta zdajšnji predsednik in celotno vodstvo ČZS v zadnjih letih izjemno veliko naredila za slovensko čebelarstvo, predvsem pri zgraditvi doma na Brdu pri Lukovici in pri organizaciji Apimondie.

Na vprašanje, kakšen naj bo predsednik in kdo bi to lahko bil, se je seveda pojavilo domala nešteto različnih mnenj. Strinjali pa smo se v tem, da mora imeti vsaj toliko časa, da bo enkrat na teden uradoval na sedežu ČZS. Konkretnih predlogov je bilo malo, še tisti, ki so jih navajali kot kandidate, pa so takšne predloge zavračali.

Vsi se namreč zavedamo, da je vodenje ČZS zahtevno in zelo odgovorno delo. Vse funkcije na ČZS so prostovoljne, minimalno pa so povrnjeni nekateri potni stroški. Večina udeležencev regijskih posvetov je zato menila, da bo treba počasi razmišljati o profesionalnem ali vsaj polprofesionalnem predsedniku. Žal pa se pri tem takoj pojavi problem financiranja te funkcije.

Pod točko razno so čebelarji govorili o številnih

odprtih vprašanjih, ki jih mora ČZS rešiti čim prej. Najpomembnejša so: status, davčna zakonodaja, zaščita kranjske čebele, selekcijsko delo, izvajanje rejskega programa ... Da bi te probleme rešili čim prej, bodo o nekaterih temah govorili tudi v okviru državnega seminarja, ki bo 25. in 26. marca v Celju.

In kakšno je moje mnenje o vsem tem? V zadnjem obdobju je čebelarstvo brez dvoma naredilo velik organizacijski korak naprej, to pa počasi občutijo tudi čebelarji na terenu. Resnično velik problem je obsežna administracija in na tem področju se mora ČZS z vsemi silami zavzemati za njeno zmanjšanje. Posebej žgoč je problem varoe, zato morata ČZS in NVI po mnenju velike večine čebelarjev v boju proti tej nadlogi delovati usklajeno. Promocija medu je nujna, ČZS pa mora pri tem pomagati po svojih najboljših močeh. Tako je treba znova oživiti blagovno znamko oziroma ji dati večjo podporo.

Vsa odprta vprašanja pa mora ČZS reševati hitreje. Na prvem mestu je gotovo ureditev statusa in davčne zakonodaje. Vse bolj je na dlani, da bo treba počasi razmišljati o nekakšni novi organiziranosti Priznane rejske organizacije, predvsem o pravni.

Torej, novo vodstvo čakajo zahtevne naloge, vendar reševanje nekaterih ključnih ta hip že poteka. Samo s skupnimi močmi in sodelovanjem vseh čebelarjev bomo uspešni!

Spodbude čebelarjem za obnavljanje čebeljega fonda v letu 2006

V Programu ukrepov na področju čebelarstva v letih 2005-2007, je v uredbi za leto 2006 predvidena tudi podpora čebelarjem za obnovo čebeljega fonda. Za ta namen so bili pripravljeni programi, ki so podlaga za spodbujanje investicij in aktivnosti za potrebe vzreje matic in čebel. V program se bodo lahko vključevala predvsem odobrena vzrejališča čebeljih matic. Predvideno je spodbujanje:

- a) investicij v odobrena vzrejališča čebeljih matic,
- b) izvajanja ocenjevanja čebeljih družin v selekcijskih čebelnjakih,
- c) razvoja vzrejališč in plemenišč rodovniških čebeljih matic.

Na razpis (točka a) se bodo lahko prijavili čebelarji, ki imajo registrirano odobreno vzrejališče matic, vzredijo letno do 1500 matic in za ta namen sredstev še niso koristili. Za izvajanje ocenjevanja čebeljih družin v selekcijskih čebelnjakih (točka b) je planirano, da se bo prijavila večina priznanih vzrejališč. Predvideno je tudi spodbujanje razvoja enega ali dveh plemenišč rodovniških čebeljih matic (točka c).

Razpisna dokumentacija za vse tri sklope obnove čebeljega fonda bo na razpolago na sedežu Čebelarke zveze Slovenije (ČZS) in na spletni strani ČZS od prvega marca 2006.

Priznana rejska organizacija, Brdo pri Lukovici

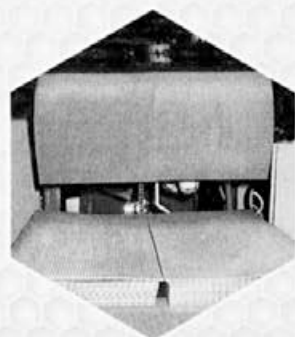

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN
Robert Kocjan s. p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova

tel.: 01/ 364 11 06 – faks: 01/ 364 13 07
GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

IZDELUJEMO:

- žične matične rešetke
- rogličične satnike – lipove
- testne mreže
- plastična obešala
- plastične odtočne pipe
- čebelarske lopatice
- lovilce rojev – lesice
- kuhamo voščine do 30. 3. (sprejem voščin samo v PVC vrečah)

**Izdelujemo kakovostne hladno valjane SATNICE
vseh velikosti.**

DELOVNI ČAS:
ponedeljek–petek od 8.–12. in
od 15.–18. ure
sobota od 8.–12. ure

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo
popust!

Vabljeni na naš razstavni prostor na
»Mednarodni čebelarski prodajni razstavi«
v Celju 25. in 26. marca 2006!

ZMERNE CENE – TRADICIJA – KVALITETA – IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

STIMULATIVNE ČEBELJE POGAČE MEDOPIP z dodanimi vitamini in minerali.

Cena stimulativne pogače Medopip je 289 SIT/kg z DDV.
Pri nakupu nad 200 kg vam priznamo 8% popust.
Popusti se med seboj izključujejo.

Pakiranje v vrečkah po 1 kg v 20 kg kartonih.

Sestava pogače Medopip: saharoza v prahu, invertni sirup,
rastlinski proteini, vitamini in minerali

NOVO! NOVO! NOVO!

Točilo za med 12 satno samoobračalno z dvojnimi kasetami
z motornim pogonom in avtomatskim krmiljenjem.
Notranji premer soda je 96 cm.

Avtomatika vam omogoča popolnoma avtomatsko izvedbo
točenja. Poljubno lahko izbirate hitrosti in čas točenja.
Uporaba tega točila je enostavna, kompaktna izvedba in
tiho delovanje.

Toplotna komora za segrevanje
medu s termostatom.

Primerna je za posode za med
do 400 kg.

Notranje dimenzije:

D 66 cm x Š 71 cm x V 104 cm

Nov delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka
od 9.00 do 12.00 in
od 13.00 do 17.00
ob sobotah
od 9.00 do 12.00

**Vabimo vas, da si ogledate
naš razstavljeni prostor
na XXIX. čebelarški razstavi v Celju.**

**Našim zvestim kupcem nudimo
KARTICO UGODNOSTI.**

**NAROČENO BLAGO VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO S PAKETNO POŠTO.**

Pri gotovinskem nakupu čebelarške opreme v vrednosti nad 10.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarško izkaznico 4% popusta.

LOGAR TRADE d.o.o.

Mlakarjeva ulica 99 - OPC Šenčur, 4208 Šenčur

tel.: 04 25 19 410, faks.: 04 25 19 415

e-pošta: info@logar-trade.si

internet: www.logar-trade.si

Ambrožev ples 2005

Lucija Poljanšek

Čebele so lani svoj ples že odplesale, ko so se konec leta na svojem plesu zbrali še čebelarji in napolni dvorano gostilne Marinšek v Naklem.

Deveti Ambrožev ples se je odvrtel 3. decembra, štiri dni pred godom svetega Ambroža. S svojo udeležbo, dobrimi šalami in protirevmatičnimi melodijami nas je posebej razveselil g. Lojze Peterle, ki je na ples seveda pripeljal tudi soprogo.

Po pozdravu predsednika SACH g. Aleša Gregorča je sledila ambrozija (gr. ambrozija = mana, tj. hrana za bogove in večno mladost), ki nam je za ta večer noge pomladila za ples na glasbo ansambla Karina.

Osrednji dogodek večera je bil izbor čebelarke kraljice in čebelarja leta 2005. Za ta laskavi naslov smo najprej ugibali o številu zadnjih kosanjev minulega leta v skatli (bilo jih je 215). Deset tistih, ki so najbolj točno uganili število jesenskih plodov, se je uvrstilo na kviz, v katerem so se preizkusili v čebelarstvu in znanju. V finale sta se uvrstili dve čebelarki in dva čebelarja. Že precej napeto ozračje je ob navdušenju številnih sprostila vedno navdušujoča, skoraj prava diva slovenske zabavne glasbe.

In prišel je čas za finalni izbor. Finalistki, Maja Smodiš in Ivica Gosar, sta dobili zelo sladko nalogo. Pomerili sta se v okušanje sedmih različnih vrst medu. Posebej trd oreh je bil med divje češnje, ki je zmedel tudi največje poznavalce – g. Peterleta, g. Gregorča in g. Noča.

Moška finalist, Tone Tome in Vinko Andlovec, sta iz satnic oblikovala medene cvetove. Spretni čebelarke roke so izrezale marjetico in zvonček. Vsi štirje finalisti so bili med seboj tako izenačeni, da smo novo kraljico in čebelarja leta dobili šele po dodatnih vprašanih kviza.

Zmagovalni par na tekmovanju je imel razlog za dobro voljo.

IN DOČAKALI SMO ... Nakladni panj je kot "ČEBELAR LETA 2005" dobil g. Tone Tome, krono in lento pa je iz rok g. Peterleta prejela Ivica Gosar in tako postala "ČEBELARSKA KRALJICA 2005". Čestitke obema!!

Deveti Ambrožev ples je uspel! K temu so pripomogli člani Akademskoga čebelarskega društva, posebej vedno iznajdljivi Marjan Kokalj, številni sponzorji, ki so priskrbeli tolažilne nagrade za nastopajoče v izboru in glavni nagradi (nakladni panj Petra Zakrajška ter sodček za med podjetja Logar trade, d. o. o.), sproščeni voditelj Robert Bogataj in seveda vsi, ki ste se plesa udeležili in obogatili čebelarski večer.

To je bil eden zadnjih izletnih dni za čebelarje v minulem letu, kmalu pa bo spet napočila pomlad, novo čebelarsko leto, novi plesi naših čebelic in ob koncu jubilejni, deseti Ambrožev ples. Se vidimo prihodnje leto!

Posebna zahvala vsem, ki so prispevali nagrade: Petru Zakrajšku, podjetjema LOGAR TRADE, d. o. o., in Vema, d. o. o., Čebelarstvu Božnar, Čebelarski zvezi Maribor, Čebelarstvu APIS M&D, d. o. o., podjetju Dolnov, d. o. o., Marji Varl, Cvetličarni RESA in podjetju AG Gantar, d. o. o.

KMETIJSKA INŠPEKCIJA OPRAVILA NADZOR NAD IZVAJANJEM UREDBE 2005.

Zaradi prijave ge. Bare Hieng predsednice Čebelarke civilne iniciative, je kmetijska inšpekcija na podlagi 120. člena Zakona o kmetijstvu dne 15. februarja 2006 na sedežu Čebelarke zveze Slovenije opravila nadzor nad izvajanjem Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2005.

Nadzor so opravili kmetijski inšpektorji ga. Martina Stamatovski, g. Boštjan Štefanič in g. Ljubo Bračič. V zvezi z izvajanjem Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–2007 za leto 2005 kmetijska inšpekcija ni ugotovila neskladij ali nepravilnosti.

Zapisnik o opravljenem nadzoru števil. 326-02-1743/2005/8, je na vpogled v tajništvo ČZS.

Anton Tomec, tajnik

30 let Čebelarkega društva Radenci

Besedilo in foto: **LUDVIK KRAMBERGER**

Čebelarstvo društvo Radenci, v katerega je včlanjenih 25 čebelarjev, je lani praznovalo 30-letnico svojega delovanja. Ob tej priložnosti in v okviru praznovanj praznika občine Radenci so v čebelarstvu postavili čebelarstvo razstavo, na njej pa so predstavili zgodovino društva, čebelarstvo izdelke in pripomočke za čebelarjenje.

Kot je povedal predsednik društva Zlatko Sever, so čebelarji ponosni na prehojeno pot, saj so si v tem

obdobju, zlasti po zaslugi nekdanjega predsednika Alojza Nemca, leta 1978 v gozdiču v Boračevi postavili svoj čebelarstvo dom. V lepo urejenem domu se čebelarji zbirajo na različnih predavanjih, na katera vabijo tudi člane sosednjih čebelarstev. Radenski čebelarji tudi dobro sodelujejo s sosednjimi čebelarstvi in z Zvezo čebelarstev Pomurja. Veliko vloge pa imajo tudi pri pridobivanju in vzgoji mlajših čebelarjev.

Čebelarstvo razstava v Radencih

In za zaključek še skupni posnetek članov in gostov.

Novogoriški čebelarji smo obiskali prijatelje

Viktor Zdravec – ČD Nova Gorica

Člani Čebelarkega društva Nova Gorica že nekaj let organiziramo izlete naših čebelarjev v različne kraje naše domovine. Tako smo kar nekaj časa načrtovali izlet h grosupeljskim čebelarjem, saj imamo z nekaterimi njihovimi člani, ki k nam pripeljejo svoje čebele na akacijevo pašo, zelo dobre, celo prijateljske odnose. Če govorimo o dobrih odnosih, cenimo zlasti njihovo upoštevanje pašne discipline, zahtev pašnega reda in

njihovo lojalnost do naših članov.

Zamisel za ta obisk se je porodila ob pogovoru o izletih med predsednikoma društev in ob njihovem prijaznem povabilu, naj jih obiščemo. Ideja je dozorela lani spomladi in 27. avgusta smo se tako z avtobusom res zapeljali proti Grosupljemu.

Tam so nas sprejeli predstavniki čebelarkega društva Grosuplje in nas pospremili do njihovega čebe-

ANA KUNSTELJ s.p.

ŠIVILSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ

Telefon 01 72 38 027, GSM 031 352 797

e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSTVO OPREMO.

inž. JOŽE KUNSTELJ s.p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ

Telefon 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276,

e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Izdelujemo 3-, 4- in 5-satna točila za med.

Ponujamo, plastične ventile in posode za med: 50, 70 in 100 litrov.

UGODNO!

larskega doma. Vse nas je prijetno presenetilo prijazno zeleno okolje s starim čebelnjakom in čebelarji, o katerem lahko marsikatero društvo le sanja, predvsem pa njihov prisrčen sprejem. Po pozdravnem nagovoru predsednika našega društva Jožeta Kosovela sta nas pozdravila tako nekdanji predsednik grosupeljskega društva Janez Žnidaršič kot zdajšnji predsednik Franc Mencin. Ta nam je tudi obširneje predstavil njihovo društvo, njegovo zgodovino in prizadevanja, da so si ustvarili to, kar imajo, pa tudi prizadevanja za tisto, kar bi še radi ustvarili. Pozdravili so nas tudi tajnik društva Branko Cotman, gospodar doma Anton Selan, ga. Pavla Žnidaršič in g. Anton Vidič. Po zakuski v domu in sproščenem pogovoru smo se odpravili na Muljavo ter obiskali rojstno hišo pisatelja Josipa Jurčiča in Krjavljevo kočo, o vsem pa nam je zelo zanimivo pripovedoval vodnik. Ob nič kaj prijaznem vremenu smo se pripeljali na čebelarstvo Vozel in si tam ogledali vzrejo matic naše sivke ter se pozanimali o čebelarstvih izkušnjah g. Vozla. Nekaj naših čebelarjev je ob tej priložnosti kupilo tudi maticice. V tem razgibanem delu Dolenjske smo se ustavili še na gradu Bogenšperk, ki je bil njega dni v lasti Janeza Vajkarda Valvasorja in v katerem je ustvarjal in tiskal svoje znamenito delo "Slava Vojvodine Kranjske". Izlet smo v družbi naših gostiteljev sklenili v sproščemem razpoloženju na turistični kmetiji na vrhu hriba.

Ob slovesu so nam naši prijatelji in gostitelji obljubili, da nam bodo vrnil obisk.

Ko smo se v Novi Gorici dobre volje razhajali, smo si zaželeli snidenja na prihodnjem izletu, saj smo bili z vsem, kar smo doživeli, vsi zadovoljni, čeprav nismo imeli sreče z vremenom. Ob uspešnem izletu pa je bilo še posebej zadovoljno vodstvo društva, saj je članom omogočilo lep in koristen dan. Prepričani smo, da tako druženje veliko prispeva tako k strokovnosti kot tudi k zavesti o pripadnosti čebelarji organizaciji, pa tudi k zavesti o potrebnosti sodelovanja in uporabi vseh danih možnosti za sodobno in uspešno čebelarjenje. Upamo, da bo to možnost na prihodnjih izletih izrabilo čim več naših članov.

Novogoriški čebelarji s svojimi gostitelji pri čebelarstvu v Grosuplju.

V spomin

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri imenu pokojnika navedejo tudi datum ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. društvenih zbornikov, kot tudi drugi. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

FRANC PODOVŠOVNIK (1920–2005)

Lani pozno jeseni smo se čebelarji ČD Črna poslovili od našega člana Franca Podovšovnika. Odsel je in tako je bil spet odtrgan sadež z drevesa našega društva.

V društvu je bil dejaven skoraj petdeset let. V tem

obdobju je opravljal vse funkcije, saj je bil predsednik, blagajnik in član nadzornega odbora. Bil je tudi mentor mladim čebelarjem. S svojim znanjem je veliko pomagal pri ohranjanju zdravih čebel v našem okolju. Za prizadevano delo v društvu in za napredek čebelarstva je prejel odličja Antona Janše III., II. in I. stopnje. Pogrešali ga bomo vsi – njegova družina, njegove čebele in čebelarji. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Črna na Koroškem

FRANC BERNIK (1930–2005)

Ko so čebele v panjih že počivale in je v naravi nastala tišina, smo se decembra lani poslovili od dolgoletnega člana Čebelarkega društva Kanal - Brda Franca Bernika. Rodil se je leta 1930 v vasi Ajba pri Kanalu, v hiši ob potoku v neokrnjeni naravi. V bližino njegove rojstne hiše so čebelarji vozili čebele na kostanjevo in lipovo pašo. Tudi to je bil razlog, da sta z bratom že v mladih letih začela čebelariti in spoznavati skrivnostno življenje čebel. Dom in družino si je pozneje ustvaril v Ročinju. Ob hiši je imel tudi čebelnjak in postopno je povečeval število čebeljih družin. Ko je ta postal prevelik, je postavil še enega, oba čebelnjaka in okolica pa sta bila za zgled drugim čebelarjem. Čebelaril je s 50 AŽ-panji, ki jih je izdelal sam, saj je bilo mizarstvo družinska tradicija.

Bil je skromen in dober čebelar s človeško toplino v srcu in z veseljem do dela. Ko so mu začele pešati moči, je zmanjševal število panjev, ker je vedel, da bodo propadle, če jih ne bo več oskrboval. V društvu je bil vsa leta član upravnega odbora in poverjenik za pasišča. Skrbel je za več kot trideset stojišč, na katera so čebelarji dovažali svoje prevozne čebelnjake, zato so ga poznali tudi številni čebelarji iz drugih krajev naše domovine. Za svoje delo na tem področju je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Člani društva smo mu hvaležni za njegov trud in njegova dobra dela. V spominu ga bomo ohranili kot zvestega člana društva in predvsem kot dobrega človeka.

ČD Kanal - Brda

JOŽE ŠORC (1923–2005)

Ko so se lani odprli prvi cvetovi divje češnje in so čebele začele v svoje panje prinašati dišeči češnjevi nektar, je po dolgotrajni bolezni ugasnilo življenje našega člana Jožeta Šorca.

Pokojni Jože se je rodil junija 1923 v Knežaku ob vzhodni Snežnici. V svojem rojstnem kraju je preživel vse svoje življenje. Dolga leta je bil kot voznik tovornjaka cisterne zaposlen pri podjetju Transport Ilirska Bistrica. V Knežaku si je postavil lep dom in si ustvaril družino. S čebelarjenjem se je začel ukvarjati razmeroma pozno, šele leta 1993, kljub temu pa je bil zelo dejaven in ukažen čebelar, saj ni zamudil nobenega predavanja ali čebelarkega izleta. Teh se je vedno udeleževal skupaj s soprogo. Čebelaril je s 15 AŽ-panji in si izdelal tudi prevozne čebelnjake, s katerim je prevažal svoje čebelice na gozdno pašo po mašunskih gozdovih. Izdeloval je tudi različna čebelarska orodja.

Pokopali smo ga v Knežaku. Na njegovi zadnji poti so

ga spremljali trije prapori, med njimi tudi čebelarski, ter množica kolegov, vaščanov, prijateljev in čebelarjev. Poslovili smo se od dobrega človeka in prijatelja, skrbnega očeta in soproga, pridnega gospodarja. Njegovi družini izrekamo iskreno sožalje.

ČD "Anton Žnidaršič" Ilirska Bistrica

JOŽE BRANISELJ (1926–2005)

Hladnega zimskega dne, v času, ko vsa narava spi in miruje, je legel k počitku tudi naš član Jože Braniselj. Od njega smo se poslovili decembra 2005 na cerkniškem pokopališču.

Rodil se je leta 1926 v Dolenji vasi pri Cerknici. Za čebele se je zanimal že kot mlad fant. Prvo znanje si je pridobil pri svojem stricu, ki je bil vzoren in vesten čebelar. Kupil si je tudi že nekaj opreme, kljub temu pa tedaj še ni začel samostojno čebelariti. Ustvaril si je družino in se preselil na Rakek, kjer si je zgradil hišo. Pozneje se je v njegov rojstni kraj preselil sin Marjan, prevzel domacijo in začel tudi čebelariti. Jožetu je z veseljem pomagal pri delu. Jože je čebelaril z 12–15 čebeljimi družinami. Večino panjev je imel v prevoznem čebelnjaku v Dolenji vasi, rezerve pa na Rakeku in Javorniku. Z veliko ljubeznijo do čebel je kljub oslabelosti zaradi hude bolezni lani še natočil nekaj medu in skrbno zazimil čebele. V letih 2000–2003 je dejavno sodeloval pri graditvi društvenega čebelnjaka na Pretržju ob Cerkniškem jezeru. Za svoje delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. V Čebelarskem društvu Cerknica pričakujemo, da bo njegovo delo v čebelnjaku nadaljeval sin Marjan. Čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Cerknica

JOŽE ROJKO (1938–2005)

Presenetila in pretresla nas je povsem nepričakovana novica o njegovi smrti, saj je odšel, kot bi odpadel lepo obarvan jesenski list. Pod težo šodobne bolezni je klonil v nekaj tednih. Rodil se je v Žikarcu, Zg. Korena, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo. Preden je moral v bolnišnico, mu ni uspelo končati zimskega krmljenja svojih čebel in jih pripraviti za prezimovanje.

Že kot otrok se je začel ukvarjati s čebelami, saj ga je delo z njimi zelo veselilo. Ko se je po končani osnovni šoli odločil za delo na kmetiji, je le še potrdil tudi svojo odločitev za čebelarjenje. Pred skoraj 30 leti se je poročil in prevzel večjo kmetijo, tako da ga je delo še bolj privezalo na zemljo. Vse svoje življenje je posvetil kmetijstvu in delu na zemlji, pri čebelah pa je ob obilici dela našel svoj

mir, sprostitve in zadovoljstvo. Njegov umirjen značaj je bil pravi za delo s čebelami, ki jih je rad opazoval, hkrati pa se je zavedal, kaj čebele pomenijo za naravo. Pri čebelarjenju je doživel vzpone in padce, vendar mu to ni vzelo volje in je začel znova. V zadnjih desetih letih je zazimil od ene do največ 18 družin.

Za dejavnije delo v čebelarstvu zaradi obsežnega in napornega dela na kmetiji ni imel časa, vedno pa je našel čas, da se je udeležil naših srečanj in strokovnih čebelarskih izletov, na katerih ga bomo gotovo pogrešali. Še decembra predlani se je z ženo udeležil

praznovanja in družabnega srečanja ob praznovanju 100-letnice našega društva.

Upamo, da bo sin kljub zahtevnemu in obsežnemu delu na urejeni kmetiji našel toliko časa, da bo nadaljeval očetovo tradicijo v čebelarstvu.

Od pokojnega Jožeta smo se člani našega čebelarskega društva oktobra lani s praporom poslovili na pokopališču v Voličini.

Hvala mu za njegov prispevek pri razvoju in ohranjanju čebelarstva na Slovenskem. Ostal nam bo v lepem in trajnem spominu.

ČD Sveta Trojica - Lenart

Mali oglasi

PRODAM več naseljenih LR normalnih in nizkonakladnih panjev ali samo družine na satju, Uroš Vidmar, dipl. inž., Zoisova 22, Bohinjska Bistrica, tel.: **045 721 271**, ali **031 707 231**.

KUPIM tehniko za pod AŽ-panj, klasično, inf. **07 30 82 307**, zvečer.

PRODAM več čebeljih družin s panji ali brez, panji so AŽ 9 in 10S in AŽ trietažni desetsataj, inf. **04 51 47 183**.

IŠČEMO stojišče za čebelnjak v osrednji Sloveniji in na Primorskem, inf. **01 7237 027** ali **031 352 797**.

KUPIM večje število rabljenih AŽ 12 S in prašilke AŽ 7S, inf. **041 594 967**.

PRODAM TAM 4500 z 60 naseljenimi AŽ 10S panji, inf. **02 753 1971**.

PRODAM ali zamenjam za čebelje družine tri prazne rabljene nizkonakladne panje in nekaj rabljenih AŽ 10S panjev, inf. **040 209 004**.

PRODAM modern montažni čebelnjak velikosti 3,5m x 2,5m primeren za 21 AŽ panjev in 10 naseljenih AŽ panjev s čebelami. Lokacija Logatec, inf. **01 754 1540** in **031 860 597**.

PRODAM nekaj zdravih čebeljih družin na 5 in 7 AŽ satih, inf. **031 630 935**, Sevnica.

PRODAM agregat 1500 vatov, malo rabljen za 40.000 SIT. Motor tip Honda G pogon na bencin 95, inf.: **041 584 509**.

PRODAM 40 čebeljih družin na AŽ satju, inf. **02 546 15 12** ali **041 551 985**.

PRODAM TAM 5000 z 42 ali 60 AŽ 11S AŽ panji (tip Grajs) in deset naseljenih AŽ 10S panjev in družine na satju, inf. **031 685 908**.

KUPIM knjigo Od čebele do medu, inf. Marica Jamšek, Vipava, tel.: **05 36 65 958** po 15 uri.

PRODAM čebele na AŽ S v mesecu aprilu, inf. **01 425 96 56** in **040 220 112**, kličite zvečer.

PRODAM dva dvanajstata AŽ panja z dokladami in dvojno ŠUČEB enoto v zložitven čebelnjaku, inf. **01 36 11 173**.

PRODAM dvanajstosno nerjaveče točilo za med, inf. **031 817 727**.

PRODAM tesarsko pripravljen les za postavitev čebelnjaka za 24 AŽ panjev, inf. **041 759 347**, Marjan Grešak, Laško

PRODAM prevozno enoto z desetimi trietažnimi AŽ panji, pet panjev je naseljenih s čebelami, inf. **031 652 829**.

PRODAM nepredelan tovornjak MAN 8156 168 KM dolžina kasona 7,20 m širina 2,50 višina 2,50 kason je aluminijast letnik 1971, inf. **040 206 858**, **01 519 78 17** (Ljubljana Šiška).

PRODAM večje število standardnih 10S 1/1 in 2/3 LR nakladnih panjev, inf. **040 484 832**.

PRODAM deset rabljenih AŽ 7S skupaj s prevoznim čebelnjakom, inf. **01 7886 061** ali **041 253 291**.

PRODAM zaradi starosti in boleznih petdeset AŽ 10S panjev s stojiščem ali brez v okolici Maribora, inf. **02 61 31 574** ali **031 555 478**.

PRODAM TAM 5000 z šestdesetimi praznimi AŽ 10 in 11 S panji, inf. **041 649 825**.

PRODAM akacijev in kostanjev med, inf. **07 30 58 191**, Metlika.

PRODAM čebelje družine na 7 in 10 AŽ satih označene mlade matice, možna tudi dostava na dom po dogovoru, Čebelarstvo Švigelj, Kamnik pod Krimom 27, 1352 Preserje, tel.: **01 363 13 94**, GSM **041 202 621**.

PRODAM skoraj novo moško čebelarsko obleko št. 58, inf. **040 515 223**.

PRODAM družine na LR satju, inf. **041 559 279**.

PRODAM tovorno vozilo TAM 2001 C.B. z 42 AŽ naseljenimi panji v kompletu ali po dogovoru. Avto je vozen z B kategorijo, inf. tel: **01 72 35 209** ali **041 910 205**.

- PRODAM** aprila meseca več zdravih čebeljih družin v AŽ 9S z panji ali brez, inf. **01 528 19 81**, GSM **031 664 520**.
- PRODAM** zidan čebelnjak v Borovnici pri Vrhniki z 27 AŽ panji od tega je 15 naseljenih in dva naseljena AŽ petsatarja in vso čebelarstvo opremo. Poleg čebelnjaka je še posebna soba za točenje medu, inf. **05 75 71 669** ali **041 594 186**.
- KUPIM** štirisatno nerjaveče točilo za med, inf. GSM **051 350 560**.
- PRODAM** čebelje družine na LR satju. Družine imajo mlade matice in so zdravstveno pregledane, inf. **07 818 45 98** ali **031 434 506**.
- PRODAM** čebelnjak naseljen z 54 AŽ 10S in 7S panji z označenimi maticami in parcelo 9 arov v okolici Črnomlja, inf.: **07 30 53 848** zvečer
- PRODAM** čebelje družine na 10 S - LR. Informacije: **07 81 43 190**.
- PRODAM** do 45 čebeljih družin na AŽ 9S, čebele prezimujejo v 9S polovičarjih v katerih je možen prevoz. Panje kasneje vrnete. Inf.: Strehar **041 917 594** ali **02 80 34 060**.
- PRODAM** večje število nakladnih panjev AŽ mere, inf. **031 340 096** ugodno.
- PRODAM** prikolico z osmimi skoraj novimi naseljenimi trietažnimi panji na prikolici s čebelami ali brez. Prikolica je vozna z osebnim avtomobilom, inf. **041 887 395**.
- PRODAM** več čebeljih družin na satju AŽ 10S ali z AŽ 10 S panji v mesecu marcu in aprilu. Jože Bobnar, Koroška vas 32, 8000 Novo Mesto, tel. **07 3089747**.
- PRODAM** več čebeljih družin na 5,7,9 AŽ S, prevzem čebel v aprilu, inf. **01 512 42 57**.
- PRODAM** konec aprila ali v maju osemnajst čebeljih družin na 5,7,9, 10 in 11 AŽ S s panji ali brez, inf. **040 399 477** ali **01 83 68 143**.
- PRODAM** nekaj naseljenih AŽ panjev in nekaj čebeljih družin na LR satju, inf. **041 853 715**.
- PRODAM** šest let star čebelnjak - brunarico, za 8 AŽ panjev, inf. **04 204 50 58**.
- PRODAM** več rabljenih AŽ 10S, z in brez čebel in 5S prašilčkov, ter prevozniki kamion in drugo čebelarstvo opremo, inf. **041 244 200**, Muljava.
- PRODAM** čebele na 2/3 LR satju in v najem vzamem opuščeni čebelnjak v okolici Ljubljane, inf. **041 221 938**, Tomaž, popoldan.
- PRODAM** cvetlični in gozdni med, lahko v nepovratni embalaži po 25 kg, inf. **040 719 651**.
- KUPIM** štirisatno nerjaveče točilo na 4 AŽ sate in tehtnico za pod panj za AŽ panj, inf. **051 341 830**.
- PRODAM** petnajst 10S AŽ panjev z družinami, matice so lanske, inf. **031 819 809**.
- PRODAM** dvajset 10S AŽ panjev praznih brez čebel, inf. **041 353 534**.
- PRODAM** čebelje družine na AŽS 6,7, 9, 10, matice so lanske od priznanega vzrejevalca, inf. **041 864 031**.
- PRODAM** dvanajst praznih 10 AŽ panjev, šest plemenilčkov 5S stodvajset izdelanih satov in 1 prašilček, dva smukalnika za cetni prah, zaščitno obleko in trisatno točilo vse rabljeno in po ugodni ceni, inf. **02 623 1 392**.
- PRODAM** 10 novih AŽ 11 satarjev ter nekaj AŽ 7 satarjev. Informacije na tel.: **070 / 845 624**.
- PRODAM** osipalnik (ometalnik čebel) elektromotor 12 V cena po dogovoru, inf. **041 813 446**.
- PRODAM** narejence - zdrave čebelje družine na standardnih LR okvirjih in dvotretinskih (naklada 170 mm). Ugodno izvedemo predelavo tangencialnega točila premera 65cm (na 4 okvirje AŽ) v radialno na 20 LR okvirjev dvotretinske višine. Izdelamo tudi radialne koše drugih mer. Prodajam dva aluminijasta soda z odrezno pipo za po 450 kg medu.
- PRODAM** večletne sadike medovitega drevesa Evodije. Inf.: Sotlar, tel.: **01 511 64 73** ali Gsm.: **041 410 152**.
- PRODAM** čebelje družine in nekaj nakladnih panjev s satjem, inf. **041 822 366**.
- PRODAM** dvanajst naseljenih AŽ 10S panjev, inf. **02 5231049**.
- PRODAM** akacijev, kostanjev-lipov in gozdni med, inf. **051 302 844**.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin na AŽ 10S, inf. **04 23 31 747**, ali **031 463 313**.
- PRODAM** več naseljenih 10S AŽ panjev, 5 in 7 S, inf. Jamnik, tel.: **01 36 51 287** ali **031 732 114**.

PREDNAROČILA ZA MATICE

VZREJEVALIŠČE MATIC - FESTENGAR - FRANC ŠOLAR

Sprejemam prednaročila za matice alpskega ekotipa kranjske čebele. Matice bodo oplojene na 1000 m nadmorske višine. Na vojo bodo po prvem juniju, dostava bo mogoča po pošti, po poprejšnjem dogovoru pa jih boste lahko prevzeli tudi osebno. Smo kandidati za registrirano vzrejevališče matic za leto 2006. Telefon - faks: 04 5331 134, GSM 051 603 889, e-pošta: franci.solar@email.com

APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA

tel.: (01) 755 12 82

faks: (01) 755 73 52

Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
ob sobotah od 9.–12. ure

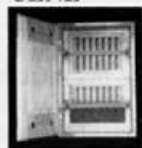
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH
DO 10. 4. 2006

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG •
- VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125 °C • VOSEK ODKUPUJEMO PO 850 SIT ZA KILOGRAM

AKCIJSKE CENE

AŽ-panji 10-satni
 LR-17.900 SIT
 22.900 SIT

AKCIJA

AŽ-PRAŠILČEK
 5- in 7- satni
 5S-10.000
 7S-11.000

AKCIJA

SATNIKI
 AŽ-vrtan, lepljen,
 zbit
 LR-standard LR 2/3
 LR-159 SIT
 2/3-139 SIT
 AŽ-159 SIT

AKCIJA

PREDELAVA VOSKA
 V SATNICE
 samo 180 SIT/kg
 AŽ-155 SIT
 LR-155 SIT

AKCIJA

Trietažni AŽ-panj
 33.900 SIT

AKCIJA

Kakovostna
 RSF-točila
 po ugodni ceni

**Standardni LR-panj in dvetretnjski
 LR-panj**
akcijska cena 17.900 SIT!

**PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN
 KAKOVOSTNO.**

**UPORABIJAMO VODOODPORNE
 MATERIALE IN LEPILA.**

**KAKOVOSTNA IZDELAVA PO UGODNI
 CENI.**

AKCIJA

1 kg STIMULANS 285 SIT,
 nad 100 kg 280 SIT

**PRVA POTUJOČA ČEBELARSKA
 TRGOVINA V SLOVENIJI.**

**PRIDEMO NA OBČNE ZBORE
 ČEBELARSKIH DRUŠTEV, ČE NAS
 PREDHODNO POKLIČETE PO
 TELEFONU.**

Novo!
 Akcijska cena –
 grelei za med
 39.990 SIT

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA

TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Francič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietajzni AŽ** (10s)
- **AŽ-kozinc** 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- **Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.**
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria

Tel./faks: +43(0)3475/2270

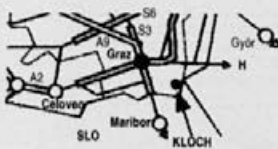
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek-petek** 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409, Anton Tomec (01) 729 61 02.

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si –

urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Glavni in odgovorni urednik: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc,

Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Martin Bajc, dipl. inž. gozd.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2005 za nečlane je 10.000 SIT. Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglas: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT, pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglaš po 60 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, šifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X-900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD ali 42 EUR.

Priprava za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Obliskovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame do desetega, mali oglaš do petnajstega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilu **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju izdajanja Slovenskega čebelarja sodeluje Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

Za zdrave čebele in v

Na voljo so nove, dopolnjene izdaje knjig pr
ki jih priporoča ČZS in sam častni predsednik

VZREJAJMO BOLJŠE ČEBELE
3.450 SIT

**ČEBELARJENJE V NAKLADNEM
PANJU**
3.450 SIT

**MANA IGLAVCEV - NAPOVEDOVANJE
GOZDNEGA MEDENJA**
3.450 SIT

VAROZA ČEBEL
3.000 SIT

II 35 686 2006

920063443,3

COMISS =

Knjige lahko naročite na tel.: 01-428 11 36 ali 041-410 171 in v vseh čebelarstvih trgovinah.

BANFI
Mizarstvo d.o.o.
Enostavna rešitve za kompleksne izzive

ŠOLSKA UL. 14, KAPCA

9220 LENDAVA

Tel.: 025789876

Fax.: 025789877

Gsm.: 041/631-552, 041/212-166

e-mail: mizarstvo.banfi@siol.net

Panji so iz masivnega smrekovega in
topolovega lesa, spoji so rogljiceni
oz. cinkani.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

PROIZVODNI PROGRAM:

- AŽ – panji (9s, 10s, 11s, 12s)
- AŽ – panji (10s, trietažni)
- LR – panji 1/1, 2/3
- DADANT BLATT – panji
- DADANT BLATT + LR – prilagojen za Až satnike
- PRAŠILCKI (5s, 7s)
- OKVIRJI za vse vrste panjev

Plastični satnik s satnico PIERCO, 1/1 bel ali črn
samo 440 SIT z DDV.

Plastični satnik s satnico PIERCO, 2/3 bel ali črn
samo 352 SIT z DDV.

AKCIJA

Satniki AŽ
lipov les
zbiti
rogljiceni
z luknjicami

UGODNO

Satnice AŽ iz EU

OBVESTILO !

Obveščamo vas, da smo oddelek embalaže iz
Tržaške 65, preselili v prostore čebelarstkega
centra Maribor, na Streliško 150

ČEBELARNA v čebelarstnem centru Slovenije

Tel: 01 / 729 61 18; Faks: 01 / 729 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Tel: 02 / 320 53 46; Faks: 02 / 331 80 10; email: ccmb@siol.net

DAR SONCA - Tyrševa 26, Maribor - Tel / fax: 02 / 251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

NONOS - sonaravno sredstvo za tretiranje
in preprečevanje želodčnih infekcij.

MEHPATIKA - sonaravno sredstvo za
tretiranje poapnene zalege in za zmanjševanje
okuženosti z varoo.

VELETRGOVINA

VEEMA
Tržaška 65, Maribor

Vse informacije in naročila:

Telefon: 02/320-64-52

Faks: 02/320-64-38

e-mail: embalaza@vema.si

www.vema.si